

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ İKTİSAT FAKÜLTESİ
MEZUNLARI CEMİYETİ
AYLIK YAYIN ORGANI

İKTİSAT DERGİSİ

TEMMUZ 1967

SAYI 37

CİLT - 6

250 KURUŞ

ARSLAN tuğla

ATEŞ TUĞLASI
YAPI TUĞLASI

FABR.: Silâhtar C. 148 Eyüp-Tel : 21 11 32 - MAĞ.: Tersane Cad. 67 Karaköy-Tel : 44 30 40

Dikkat !..

Daha evvel başka yerde basılan yazılara ücret ödenmez

Yazılardaki fikirler yazarlarına aittir. Cemiyeti ve dergiyi sorumlu kılmaz.

Gönderilen yazılar basılsın veya basılmasın iade edilmez.

REKLÂM TARİFESİ

Arka Kapak	750 Lira
Ön İç Kapak	500 Lira
Arka İç Kapak	500 Lira
İç Sahifeler	400 Lira

İKTİSAT DERGİSİ

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ İKTİSAT FAKÜLTESİ
MEZUNLARI CEMİYETİ YAYIN ORGANIDIR

İktisaden zayıf bir millet fakrû sefaletten kurtulmaz; Kuvvetli bir medeniyete, refah ve saadete kavuşamaz; İctimai ve Siyasî felâketlerden yakasını kurtaramaz.
K. ATATÜRK

C İ L T : VI

S A Y I : 37

TEMMUZ 1967

Fiatı : 2.5 T.L.

Yıllık: 30-6 Aylık: 15 TL.

Sahibi : Cemiyet Adına OKTAY EMED

Yazı İşleri Müdürü : NİHAT BATUR

İdare Müdürü : FARUK ÇEHRELİ

İdare Yeri : Tünel Galip Dede Cad. No. 48/1

Telefon : 44 04 36

Basıldığı yer : YENİLİK BASİMEVİ

YAZI HEYETİ :

İstanbul

Fazlı AYVERDİ
Nihat BATUR
Solmaz BURAL
Faruk ÇEHRELİ
Alpay ERDOĞAN
Zeki ERGİNSU
Şemsettin GÜLER
Atalay ŞAHİNOĞLU
Gül TURGUT
Rıdvan YÜKSELEN

Ankara

İmren AYKUT
Oktay EMED
Hamdi MEHTER
Fahrettin TUNÇÖZ
Meliha TURKAN

İÇİNDEKİLER

- 2 Derginin Sesi ***
3 Ekonomik Durum Doğan TANER
10 Kredi ve Likiditede meydana gelen
Daralma ve İktisadî Durgunluk ... Faruk ÇEHRELİ
13 Ayın Ekonomik Olayları Faruk ÇEHRELİ
17 Dünya Selüloz ve Kağıt Sanayii ... Emin KALLEM
Kayhan TEKİN
24 Ortanın İlerisi Süha AKSOY
28 Türk İşçisinin Sağlık Sorunu ve
Hastaneler Orhan BULDAÇ
30 Sendika Gözü ile Toplum
Sorunları Hikmet GÜRKAYNAK
32 İktisadî Kalkınma ve Yatırım
Kriterleri Ekrem TUNÇ
35 Turizm Sanayimizin İstanbul Bölgesi
Bakımından Sağladığı Neticeler ... Orhan ERDENEN
38 Türkiye'de İlaç Sanayii İsmet ÇONKAR

Derginin Sesi...

Sevgili ve değerli okuyucularımız.

Bu sayımızla basın hayatında ki üç yılımızı tamamlamış olmanın büyük sevinci ile gurur duymaktayız. Hatırlayacağınız gibi her fırsatta, ekonomimizin aksıyan yönlerini birlikte görüp alınması gereken tedbirlerle kalkınma stratejimizin günün icablarına göre tayini konusunda sizleri göreve davet ederiz. Gerek dergimizde gerekse Radyoda ayrılan «İktisat Saati» nde bu görüşler yayınlanacağı gibi Etüd ve Konferans heyetimizin işbirliği ile konferans veya açık oturum yuvarlak masa toplantısı olarak da değerlendirilebilir. Gayemiz, memleketimizde de ekonomi ilminin faydalarını yaymak ve bu ilmin tatbikatçıları olan İktisatçıları; bütün iktisadî, ticarî ve sınaî kuruluşlarda aranılan kaçınılmaz bir unsur olarak kabul ettirmektir.

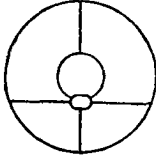
Dergimiz, Bu düşüncenin dördüncü hizmet yılında da bayraktarlığını yaparken; ekonomimize ve Türk Milletine daha faydalı olmak azmiyle «Dergide bir açık oturum» yapmaya karar verdi. Dergide «Ekonomik Durum» kısmında yer almasını tasarladığımız açık oturumda Dergi yazı heyeti ile birlikte Etüd ve Konferans heyetimizin meştereken seçtikleri konular üzerinde yazarlar görüşlerini açıklayacaklardır. Dergide açık oturum konusu seçilirken o ayın ekonomik durumunu aksettirecek nitelikte olmasına bilhassa dikkat edilecektir. Önümüzde ki ay için seçilen konu: «Piyasada bir tarafta fiatlarda aşırı yükselme, diğer taraftan kredi darlığı hükûm sürerken, dış piyasada paramızın değeri gerilemekte ve döviz rezervleri tükenmektedir. Bu durumda mevcut şartlarla bir devalüasyon yeterli midir?» Konumuza ilgi duyanların en geç 25 Temmuz tarihine kadar yazılarını Dergi adresine postalamaları önemle hatırlatırız.

Dergimiz her 12 sayıda bir malumumuz olduğu üzere bir özel sayı da neşretmektedir. Bu sayı ile birlikte 3ncü özel yayının da satışa arz etmiş bulunuyor. (Fiatı 50. - TL.)

Altı aydan beri üzerinde titizlikle durduğumuz 67 vilâyetimizin İktisadî Tarihi, İktisadî Coğrafyası, Turizm imkânları, Yeraltı ve yerüstü zenginlikleri, su ürünleri, bölgesel ve millî kalkınma şartları, insanların psikolojik davranışları konulu çalışmamızın ancak bir başlangıcı olabilecek, Sayın Zihni Fıryakioğlu tarafından uzun bir çalışma sonunda hazırlanan, «Türkiyenin Tarım ve Ekonomik Bünyasında Yaş Meyve-Sebze, üretim ve Pazarlaması» isimli bu eser 67 vilâyetimizi ve hallerini teker teker ele alması bakımından hayli ilgi çekicidir. İktisat Fakültesi Mezunları Cemiyeti İktisat Dergisi Yayınları arasında yer alan bu eseri bilgi ve ilgilelerinize sunarız.

Sevgi ve Saygılarımızla
İKTİSAT DERGİSİ

Ekonomik Durum

Konjonktür

Doğan TAMER

A — GENEL DURUM

Çeşitli sebeplerin etkisi altında olarak piyasalarda durgunluk hüküm sürmektedir.

İhracatımızın, ilgili istatistiklerde de görüleceği üzere, değil artış, bir önceki yılın aynı devresine oranla düşme göstermesi bu sebeplerden biridir.

İhracatımızdaki gerilemenin başlıca nedeni ise fiyatlarımızın dünya fiyatlarının üzerinde seyretmesi yanı sıra, pazarlama fonksiyonlarının gerektiği şekilde ifa edilmemesidir.

Haziran ayında ticaret ve iş alemini tedirgin eden ve durgunluğu yaratan kollarından biri de para darlığıdır. Para darlığına amil olan çeşitli etkenler mevcuttur. Bunlardan en önemlisi emisyon hac-

mindeki daralmadır. Gerçekten Ocak ve Mayıs ayları emisyon hacmi mukayese edilecek olursa, Ocak emisyonu 8,3 milyar lira olduğu halde Mayıs emisyonunun 7,7 milyar lira olduğu dikkati çekmektedir.

1966/67 malî yılı vergi tahsilâtının da alışılan seviyenin üstünde olması piyasa-da para darlığı yaratan ikinci bir sebeptir. Sanayicilerin reeskont hadlerinde yapılan indirimler para darlığında ayrı bir sebep olarak karşımıza çıkmaktadır.

Buraya kadar sıraladığımız etkenler iç bünyeyi ilgilendiren hususlardır. Bir de dış ticaret rejimimizin tatbikatı neticesinde ortaya çıkan problemler vardır ki bunlar liberasyon kanalı ile yapılan ithalâtta transferlerin gerçekleşmemesi sebebiyle paraların Merkez Bankasında bloke edilmesidir.

B — İKTİSADİ GÖSTERGELER

1. Sınai İstahsal 1.000 ton olarak

	Yıllık		Ocak	
	1965	1966	1966	1967
Ham demir	499.7	736.1	56.7	67.3
Çelik blok	581.2	842.0	64.2	67.5
Saç	91.0	190.9	13.5	17.8
Çimento	3239.0	3858.8	171.7	137.8
Kok	1187.2	1440.0	122.0	117.2
Şişe-cam	34.9	35.2	4.2	3.9
Kâğıt	97.9	106.2	7.6	8.4
Süt kostik	1798.0	1090.0	172	76
Şeker	599.7	600.7	38.6	76.3
Yün ipliği	3.1	3.5	0.2	0.3
Yünlü dokuma (1.000 m)	4437	4492	371	409
Pamuk ipliği	32.0	33.2	2.4	2.5
Pamuklu Dokuma	1807.47	1874.34	119.61	140.77
Elektrik (Mil/kws)	4779.9	5387.0	442.5	487.0
Tütün	3140	3510	250	209
Taş kömürü	7006.9	7368.0	573.6	506.0
İspirto	17612	16088	935	1040
Linyit	6296.3	6384.3	13.9	17.9
Krom	582.3	688.6	45.8	53.6
Demir	1545.2	1660.6	136.6	102.7
Ham petrol				
Benzin	423.2	422.1	56.8	63.2
Motorin	1103.6	1269.2	68.6	88.3
Fuel Oil	1696.5	1929.4	161.9	176.1

Tablonun tetkikinden anlaşılacağı üzere, 1966 yılında, bir önceki seneye oranla sanayi maddeleri istihsalinde genellikle bir artış mevcuttur. Artış gösteren kalemler ve artış yüzdeleri şöyledir :

Ham demir % 47,3, çelik blok % 44,9, saç % 109,8, çimento % 19,1, kok % 21,3, şişe ve cam % 0,8, kâğıt % 8,5, şeker % 0,2 yün iplik % 12,9, yün dokuma % 1,2, pamuk iplik % 3,7, pamuk dokuma % 3,6, elektrik % 12,7, tütün % 11,8, ispirto taş kömürü % 5,2, linyit % 1,4, krom % 18, demir % 7,5, ham petrol % 24,9, benzin % 12,3 fuel oil % 13,7.

Azalma kaydeden maddeler ve azalma yüzdeleri ise şöyledir :

Süd kostik % 39,4, ispirto % 8,6, motorin % 15.

2. Fiyatlar Umumi Seviyesi

a) Toptan fiyatlar

İstanbul Ticaret Odası tarafından yayınlanan toptan eşya fiyatları indeksi 1958 = 100 olarak şöyledir :

1967 Mayıs ayında, nisana oranla, iptidai maddeler, inşaat malzemeleri, mahrukat ve enerji maddeleri, dahilde istihsal ve istihlak olunan maddeler, indeks rakamları artmış, maden, gıda maddeeri, mensucat, kimyevi maddeier, ihracat ve ithalat maddelerinin fiyatları ise azalmıştır.

b) Geçinme indeksi

	1966		1967	
	Nisan	Mayıs	Nisan	Mayıs
İptidai maddeler	162.8	164.5	169.2	170.3
Madenler	123.1	125.0	128.6	126.9
Gıda maddeleri	192.2	190.4	206.0	204.5
Mensucat	137.5	136.8	153.6	152.9
İnşaat malzemesi	119.7	119.6	123.4	123.6
Mahrukat ve enerji mad.	151.6	151.6	166.8	172.1
Kimyevi maddeler	164.5	157.1	206.6	194.3
Umumi indeks	149.2	149.3	159.5	159.5
Dahilde istihsal ve istih-				
lâk olunan maddeler	147.0	146.6	158.5	158.9
İhracat maddeleri	158.9	155.7	160.3	160.0
İthalât maddeleri	162.1	161.9	165.6	161.8

	1966		1967	
	Nisan	Mayıs	Nisan	Mayıs
Gıda maddeleri	202.9	205.5	188.6	187.0
Isıtma, aydınlatma				
maddeleri	169.9	171.8	158.7	158.7
Giyim, ev eşyası	138.4	138.6	131.3	131.2
Kira ve ev bakımı	202.8	201.3	205.5	205.5
Müteferrik	172.9	173.0	162.5	162.6
Umumi indeks	188.1	189.3	178.0	177.1

İstanbul Ticaret Odası tarafından hazırlanan geçinme indeksi 1967 Mayıs ayında bir önceki aya oranla genellikle bir istikrar göstermektedir.

3 — İç Ticaret

a) Satışlar

1966 ve 1967 Ocak ayları mukayese edilecek olursa, satışı artış gösteren kalemler ve artış miktarları 1.000 ton olarak şöyledir :

Şeker 8,7, çay 239, sigara 520, tütün 39, bira 342, rakı 453, şarap 1044, diğer içkiler 112, alkol 34, tuz 1,1, gaz 7, benzin 4,4 ve motorin 11,9, kâğıt ve karton 0,7, ithal gazete kâğıdı 0,4, azalma gösteren kalemler ise 1.000 ton olarak şöyledir :

Çimento 21,9, taş kömürü 13,8, linyit 19,8, kahve 21, pamuklu dokuma 392,

yünlü dokuma 103, pamuk iplik 18, yün iplik 17.

b) Stoklar

1966 ve 1967 Ocak ayında stok durumları mukayese edilecek olursa, şeker, hububat, un, taş kömürü, çay, sigara, tütün, bira, rakı, şarap, demir cevheri, çelik, hadde mamülleri, çimento, pemuklu dokuma, yün iplik artma gösteren kalemlerdir.

Afyon, linyit, kok, diğer içkiler, alkol, tuz, maden kömürü, sülfirik asit, borular, yünlü dokumada ise azalma olmuştur.

Pamuk ipliği stokları aynı kalmıştır.

4 — İnşaat :

1967 Ocak ayında 1966'nın aynı ayına oranla genellikle bir artış mevcuttur.

Gerçekten bir önceki senenin aynı pe-

riodunda 108.2 milyon liralık inşaat yapılmışken 1967 Ocagında bu rakam 136,4 milyona yükselmiştir. İki aynı mukayese yapıldığında ev, apartıman, ticarî yapı, sanai yapı ve diğer cent inşaatlarda artma vardır. Sosyal ve kültürel yapı inşaatlarında ise gerileme izlenmektedir.

5 — İstihdam :

Çalışma istatistiklerine göre, 1967 Ocak ayında, 1966 Ocagına oranla iş müraaatlarında bir azalma mevcuttur. Bu azalma 500 dür. İşe yerleştirilenlerin sayısında da 400, münhaller de 400 kişilik azalma izlenmektedir. Ancak işsizlerde sayısında 700 kişilik artma olmuştur. Yurt dışına giden işçilerin sayısında büyük bir azalma mevcuttur. Yurt dışına çıkan emek sahipleri 1961 Ocagında 2419 kişi iken 1967 aynı devresinde 462 kişiye düşmüştür. İşçi sevkıyatı azalma gösteren ülkeler şunlardır : Almanya Avusturya. Sevkıyatı artış gösteren ülkeler Suudi Arabistan ve Hollandadır.

6 — Para ve Banka :

İçinde bulunduğumuz senenin birinci ayında bir önceki aya yani 1966 senesinin Aralığna oranla bir azalma mevcuttur ki bu halen içinde bulunduğumuz kredi ve likidite problemlerinin başlangıcını teşkil etmektedir. Gerçekten Aralık ayında 20191 milyon lira olan kredi miktarı Ocak ayında 19944 milyona düşmüştür. Bu miktarın Resmi ve Özel Sektör arasında dağılışı ise şöyledir : 2582 milyon Özel Sektör, 17362 milyon Resmi Sektör. Aralık ayında bu dağılışı 2574 Özel Sektör, 17617 Resmi Sektör olmuştur. Bir önceki senenin Ocak ayında ise Resmi Sektöre açılan kredi 2545 milyon iken, Özel Sektöre 13318 milyon lira tutarında kredi açılmıştır.

Merkez Bankası kredi ve avansları Ocak ayında 6276 milyon liradır. Bu memlağın dağılışı şöyledir: Resmi Sektör 4078

milyon, Özel Sektör 1962 milyon, Bankalar tasfiye fonu 236 milyon. 1966 Aralığında ise bu rakam, Resmi Sektör 3968 milyon, Özel Sektör 2467 milyon ve Bankalar tasfiye fonu 236 milyon olmak üzere toplam 6671 milyon lira idi.

Banka sisteminin kredi hacmi Aralıkta 26862 milyon iken Ocak ayında 26220 milyona düşmüştür. Bu rakamın bölünüşü şöyledir :

6660 milyon Resmi Sektör, 19324 milyon Özel Sektör, Bankalar tasfiye fonu 236 milyon.

Emisyon hacmi Ocakta 8194 milyon liradır. Halbuki bir önceki ayda emisyon hacmi 8593 milyon idi. Bu itibarla, emisyon hacminde bir azalma mevcuttur. Ocak emisyon hacminin 7.950 milyonun Banknot 244 milyonunun ise ufak para teşkil etmektedir.

Para arzında da bir azalma mevcuttur. Gerçekten Aralık ayında 19780 milyon olan para arzı, bir sonraki ayda 19294 milyona düşmüştür. Ocak ayı para arzının 6979 milyonunu banknot 173 milyonunu ise ufak para teşkil etmektedir.

Kaydı para mevcudu Aralık ayındaki 12616 milyonluk seviyesinden Ocakta 12142 milyona düşmüştür. Ocak rakamının bölünüşü vadesiz ticarî mevduat 2652 milyon, vadesiz tasarruf mevduatı 9478 milyon, Merkez Bankası çeke tabi mevduat 12 milyondur.

Para benzeri likiditeler Ocak ayında Aralığa oranla artış göstermektedir. Nitekim Ocak ayı para ve benzeri likiditeler 6774 milyondur. Halbuki bir ay önce bu rakam 6634 milyon idi. Ocak rakamı, vadesiz resmi mevduat 1668 milyon, vade li mevduat 4344 milyon, Merkez Bankasındaki mevduat 762 olarak bölünmektedir.

Maddeler	1967 Mart	1966	1967 Ocak - Mart 1966	
	Kıymet 1000TL.	Kıymet 1000 TL.	Kıymet 1000 TL.	Kıymet 1000 TL.
Akaryakıt	23509	34711	69790	111273
İlaç ve boya	387778	44570	124314	113552
Mensucat ve iplikler	29457	37929	103837	101331
Demir ve Çelik	41034	65011	111467	176034
Makineler	143777	209648	399371	503371
Nakil vasıtaları	46870	53380	119886	154406
Pamuk, Soya ve Don				
Yağları	2	2079	1445	7269
Diğer maddeler	182737	173300	505317	442298

7 — Dış Ticaret

a) İthalât

Mart ayı ithalâtı 506.160 bin liradır. Halbuki bir önceki senenin ayında ithalât 625.628 bin lira idi.

Ocak - Mart devresi itibariyle ithalâtımız gözden geçirilecek olursa, 1966 devresinde 1609484 bin lira olan ithalâtımızın 1439487 bin liraya düştüğü görülmektedir.

Aşağıda ithalâtımızın maddelere göre dağılışı gösterilmiştir : (1000 TL.)

Tablonun tetkikinden anlaşılabacağı ü-

zere 1967 Martında, bir önceki senenin aynı ayına oranla bütün ithalât kalemlerinde bir azalma mevcuttur. Ocak-Mart devresinde ise bir önceki yılın aynı devresine oranla ilaç ve boya, mensucat ve iplikler, ithalâtında artma, akaryakıt demir ve çelik, makine, nakil vasıtaları, yağ ithalâtında azalma olmuştur.

Ocak - Mart devresi ithalâtı memleketler itibariyle incelenecek olursa, ithalâtımızın azalma kaydettiği ülkeler, Belçika - Lüksemburg. A.B. Devletleri, Fransa, Hollanda, Irak, İsviçre, İtalya, Lübnan, Suudi Arabistandır.

B. Almanya, Avusturya, Çekoslovak-

Maddeler	Mart		Ocak - Mart	
	1967 Kıymet 1000 TL.	1966 Kıymet 1000 TL.	1967 Kıymet 1000 TL.	1966 Kıymet 1000 TL.
Canlı hayvanlar	6351	3219	30066	19652
Meyvalar	53805	51447	167651	151883
Üzüm	12912	16566	42904	44408
İncir	834	615	5113	2692
Fındık	36122	26029	98413	75481
Hububat	1624	2851	5527	12619
Tohumlar	1782	2254	6556	11728
Tütün	135050	101977	411500	429062
Madenler	6483	31123	60903	56292
Krom cevheri	2600	5721	12913	20772
Pamuk	97630	124699	332280	427121
Diğer maddeler	67818	66766	199052	197697

ya, İngiltere, İsrail, İsviçre ve Rusya ise ithalâtımızın artış gösterdiği ülkelerdir.

b) İhracat, 1967 Mart ayı ihracatımız 370543 bin liradır. 1966 yılının aynı ayında ise ihracatımız 384336 bin lira idi ki netice olarak ihracatımızda bir azalma olduğu anlaşılmaktadır.

Ocak - Mart devresi itibariyle ihracatımız gözden geçirilecek olursa 1967 devresi ihracatının 1213535 bin lira olduğu görülmektedir. Halbuki bir önceki sene ihracatımız 1305054 bin lira idi.

Aşağıda ihracatımızın madelere göre dağılışı gösterilmiştir. (1.000 lira olarak).

Ocak - Mart devresi ihracatımız gözden geçirilecek olursa, 1966 yılında 1305054 bin lira olan ihracatımızın 1967 de 1213535 bine düştüğü görülmektedir.

Bu devrede ihracatı artış gösteren maddeler canlı hayvanlar, incir, fındık, arpa, pamuktur. Üzüm, buğday, tohum, tütün, krom ve pamuk ise azalma gösteren maddelerdir.

Bahis konusu devrede ihracatımızın artma temayülü gösterdiği ülkeler İtalya, Lübnan, Rusya'dır. İhracatımızın azalma gösterdiği ülkeler ise, Batı Almanya, Avusturya, Belçika-Lüksemburg, A. B. Devletleri, Çekoslovakya Fransa, Hollanda, Irak, İngiltere, İsrail, İsviçre ve Suudi Arabistandır.

8 — Ödemeler Dengesi

Ödemeler dengesini meydana getiren kalemlere ait rakamlar milyon dolar olarak 1966 Aralık şe 1967 Ocak devrelerinde şöyledir. (Parantez içindeki rakamlar Aralık ayına aittir.)

İhracat (51,9) 51,2; ithalât (46,2) 47,4; dış borç faiz ödemeleri (0,5) 0,7; turizm ve dış seyahatler (0,6) 0,9; işçi gelirleri (9,0) 8,9; kâr transferleri (3,0) 1,3, proje kredileri, hizmet ödemeleri (0,5), diğer

görünmeyen kalemler (1,4) 1,4 ; cari işlemler dengesi (11,5) 11,2), dış roç ödemeleri (1,9) 1,6, özel yabancı sermaye (3,7) 0,3; proje kredisi (4,9) 4,5, bedelsiz ithalât (0,2) 0,9, konsorsiyum konsorsiyum kredileri (6,9) 14,3, rezerv hareketleri (21,8) 6,8, kısa vadeli sermaye hareketleri (0,7)

9 — Altın ve döviz rezervi

Ocak ayında 129 milyon dolar olan altın mevcudu, Şubat ayında 123,4 milyon dolara düşmüştür. Şubat rakamının dağılışı şöyledir : 12,5 milyon serbest, 80,9 milyon merhun, 30 milyon vadeli.

Şubat ayı döviz alacaklarımız 14 milyon dolardır. Halbuki Ocakta alacaklarımız 17 milyon dolar idi.

Döviz borçlarımızda bir azalma mevcuttur. Gerçekten Ocak ayında döviz alacaklarımız 114,1 milyon dolar iken bu rakam 98,8 milyon dolara düşmüştür.

c) İhraç Ürünlerimizin Durumu

Pamuk : Adanada ekim faaliyeti biray gecikme ile sona ermiş bulunmaktadır. Haziran ayı başlarında yağış kaydedilmişse de ekim faaliyetine bir zarar olmamıştır. Bazı bölgelerde ekimin geç tamamlanması haşerelere sebep olmuşsa da önü alınmamıştır.

1967/68 devresine 4.500 ton kadar az bir pamuk stokunun devredeceği tahmin edilmektedir.

Ay ortalarında ihracat piyasası pek canlı seyretmemişse de büyük ölçüde mensucat fabrikaları olmakla beraber, zamanla dış satışları artmıştır.

İzmir bölgesinde 1966/67 pamuk rekoltesi 161.000 ton ile rekor bir seviyede gerçekleşmiştir.

Tarişe anlaşmalı memleketler için 2.500 tonluk birlik kontenjan verilmesi

Tariş'in stoklarını iyice azaltmıştır. İhracat sezonu kapanmış satıcılar iç piyasasının taleplerini karşılamağa yönelmişlerdir. Tariş fiyatları piyasa fiyatlarına oranla yüksek olmakla beraber mallarının kaliteli olması Sümerbank dahil müesseselerin Tarişe yönelmelerine sebep olmuştur. İç ve dış alivire satışlarda ise hiç bir hareket olmamıştır.

Talepler genellikle beyaz ve benekli birinci, ikinci pamuklarda toplanmış, bir miktar da dördüncü ve beşinci tiplerde muamele yapılmıştır. Ay sonlarına doğru iş hacmi küçük partilere inhisar etmiş mal arzında bir daralma izlenmiştir. Sümerbank tek alıcı olarak faaliyette bulunmuş alivire satışlarda ise önemli bir değişiklik olmamıştır.

Kuru üzüm : Piyasa, bütün ay boyunca, Tariş hariç stoklar azalmış olduğundan, mal arzının zayıflanması sebebiyle ihracatçıların dış satışlara matuf talepleri ile geçmiştir.

İhracatçıların arzu edilen malı bulamadıklarını bu sebeple birçok taahhütlerini iptal ettiklerini beyan etmişlerdir.

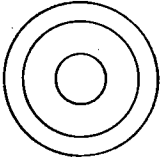
Bu durumlarda, bilineceği üzere, ihracatçıların taahhütlerini karşılamayı Tariş kararlaştırmış bulunmaktadır.

Zeytinyağı : Ay başlarında fiyatların tatminkâr bulunmadıkları için mal indiriminden imtina eden satıcılar piyasanın sakin geçmesine sebep olmuşlar. Mallarını Tarişe satma yolunu tercih etmişlerdir. Ay sonlarına doğru piyasa istekli bir duruma girmiş talepler daha ziyade rafinatör müesseselerde toplanmıştır. Fiyatlar yükselmiş ve mal arzı için olumlu bir ortam hazırlanmış olduğu halde zeytinyağı indirilmemiştir.

Fındık: Giresun fındık piyasası hareketli seyretilmiştir. Belli başlı fındık üreticisi ülkelerde stokların eritilmiş olması Fisko Birliğin elindeki stoklara dış alıcılar tarafından istekli davranılmasına sebep olmuştur.

Yeni mahsulün bir ayli az olacağı tahmin edilmektedir. Orta fındık piyasası ise durgunluktan kurtulamamıştır.

Fiskobirlik, mensucat stoklarından, fındık paketleme ve işleme tesislerine sahip bulunan ihracatçı firmalara ve tesis sahipleri ile işleme mukavelesi olan ihracatçılara denizaşırı ülkelere paketlenmiş, beyazlatılmış, kavrulmuş, kıyılmış ve benzeri şekillerde işlenmek şartıyla iç fındık vermiştir. Böylece Fiskobirlik elindeki stokları eritme imkânı verilmiştir.

Kredi ve Likiditede Meydana Gelen Daralma ve İktisadî Durgunluk

Yazan : Faruk ÇEHRELİ

Haziran ayının en mühim olayı kredi ve likiditede meydana gelen daralma ve iktisadî durgunluktur. Bu arada bütün bankaların tüccar ve sanayiciye vermekte oldukları kredileri kesmiş bulunmalarını hem bir netice hemde bir sebep olarak görmekteyiz. Bunun sonucu ticari senet protostolarının arttığı, işsizlik belirtilerinin su yüzüne çıkmaya başladığı, ciroların azaldığı, kara borsa faiz haddinin % 40 kadar yükseldiği görülmektedir. Ticari muamelelerin istediği esnekliğe ayak uydurmakta daima geri kalan hükümet eğer acil tedbirlere baş vurmasa önümüzdeki ay top yekün arz cihetini menfi yönden etkileyecek olayların meydana çıkacağını katıyetle söyleyebiliriz.

Uzun zamandan beri dedikodusu yapılan devalüasyona baş vurulmayacağı hususunda hükümetin vermiş olduğu sözü yerine getirmek için almış olduğu bir sıra tedbirler (vasıtalı vergilerin arttırılması, iktisadî devlet teşekkülleri mamûllerinin ve tekel maddelerinin fiyatlarının yükseltilmesi gibi) hükümete bütcenin

realizasyonu için imkânlar verirken, fiyat seviyesinin de yükselmesini imtaç etmiştir. Buna paralel olarak ithalat teminat depozitoları arttırılarak, 700 milyon liralık tahvil ihraç edilerek, emisyon ve krediler daraltılarak fiyat yükselmesinin önüne geçilmek istenmiştir.

Haziran ayında bütün şiddeti ile meydana çıkan likidite ve kredi darlığının sebemerini şöyle sıralayabiliriz.

1 — Ziraat memleketi olan Türkiye de mevsim temevvüçleri itibariyle likidite bakımından en kısır ay haziran ve temmuz aylarıdır. Köylünün henüz hasat mevsiminde bulunduğu, bu aylarda bütün imkânlarını tüketmiş olduğu gibi, hasat ile uğraştığı için şehire inerek mübayada bulunmaya dahi imkânı yoktur.

2 — Vergi taksitlerinin ödeme devresinin haziran ve temmuz ayların da bulunması.

3 — Anlaşmalı memleketler kotaları için teminat yatırım müddetinin bu aylara raslatılması.

4 — Fiyat seviyesinde meydana getirilen yükselmeye emisyon hacminin ayak uyduramaması.

5 — Hükümetin devaluasyona sapsmamak düşüncesi ile aldığı tedbirler.

6 — Memleketimizde sanayi lehine meydana getirilen imkişaf.

Memleketimizde sanayie verilen ehemmiyete paralel olarak bünye değişikliği olmaktadır. Tarımsal bünyeli ekonomilerde likidite sıkıntısının bulunabileceği aylar kısa bir süreye inhisar eder. Memleketimiz için bu aylar zirai ürünlerin piyasaya indirilmesi ayına kadardır. Yani haziran ve temmuz ayları. Bünye değişikliği sanayi lehine inkişaf ettikçe kredi ve para siyasetinde alınacak tedbirler veya kredi ve para sisteminin ekonomik bünyenin icablarını karşılayacak durumda olmaması likidite ve kredi bürhanını gayri muntazam bir şekle çevirir. Memleketimizde de durum böyle olmuştur. Bu kere likidite ve keredi darlığının mayıs ayında başladığını görmekteyiz. Sanayie verilen ehemmiyetle mütenasib olarak kredi ve para siyasetinde meydana gelecek aksamaların, likidite ve kredi sıkıntılarını dahada uzun devrelere teşmil edeceği muhakkaktır.

7 — Bu seneki vergi hasılatı geçen yıllara nisbetle fazla olmuştur. Bu şekilde geçen yıllara oranla daha fazla bir para bu yolla maliyeye intikâl etmiştir.

8 — Liberasyon yolu ile yapılan ithalatta transferlerin zamanında yapılması sebebi ile Merkez Bankasında büyük miktarda para bloke olmuştur.

9 — 17. Kotaya oranla 18. kota daha fazla paranın Merkez Bankasında bloke olmasına sebep olmuştur. Vesaik ve mal mukabili ödemelerde teminatların bankalarda kalmayıp nakit olarak Merkez Bankasına intikal ettirilmesi mühim

miktarda paranın piyasadan çekilmesi neticesinin doğurmuştur.

10 — Kota taleblerinin zamanında yerine getirilmemesi

11 — Banka mevduatlarında meydana gelen artışa paralel olarak Merkez Bankasındaki % 20 leri artmış bulunması. Bankaların toplam pasmanları 1965 yılında 16,1 milyar lira iken, 1966 yılı sonunda 20,2 milyar liraya yükselmiştir.

Bu şekilde bankaların mevduatla orantılı olarak Merkez Bankasını yatırmış oldukları % 20 ler 3.704 milyar liraya yükselmiştir.

12 — Servet beyannamelerinin sebebeduğu para idiharının hala devam etmekte bulunması.

13 — Devlet yatırımlarını yavaşlatılması neticesi vergi yolu ile alınan paraların piyasaya intikalının geciktirilmesi.

14 — Ortadoğu olaylarının tevliet etmiş olduğu durum.

Hükümetin devaluasyona sapsmamak için almış olduğu bir sıra tedbirlere inzimam eden bünyevi ve harici sebepler ve bunların müstereken doğurduğu diğer amiller ve önceden hesaplanamayan faktörler yüzünden ekonomimiz kredi ve likidite bunalımı içine girmiştir.

Uzun seneler sonunda muhtelif sebeplerle alınmış tedbir ve kararların meydana getirdiği fiyat yükselmelerini kısa bir süre içinde tedaviye kalkmak; mevcut piyasa düzenini temelinden bozmak gibi bir netice doğurur. Henüz gelişmekte olan ekonomilerde enflasyonun tevliet ettiği gelişme yönündeki hareketi (diğer şartlar aynı kalmak şartıyla) enflasyonun zararlarından sakınmak amacı ile bulunduğu seviyede muhafaza etmek gelecek için deflasyonist bir harekettir. Geriye dönüşün

henüz gelişmekte olan sanayi teşekkülleri ni likidite bakımından sarsacağı hatta sırf bu yüzden bu teşekküllerin iflasının intaç edeceği gerçeği unutulmamalıdır. Fiyat seviyesini düşürmek için alınan tedbirlerin arz cihetini menfi yönden etkiliyeceğini, bir çok sanayi teşekküllerinin piyasadan çekilmesi neticesi arzın azalacağı, bu ise para ve mal dengesi bakımından enflasyon için evvelkinden daha fena sonuç doğuracağına inanıyorum.

Kanaatimiz, gelişmekte olan ekonomilerde bu gelişmeyi bünyevi değişme yapara-

rak sanayie kaymakta bulunan ekonomilerde hususiyle memleketimizde enflasyonun tevlit ettiği fiyat yükselmeleri neticesi dış ticaret tıkanıklıklarını, devalluasyona sapmamak için deflasyonist zecri ve kısa vadeli tedbirlerle halle çalışmak kârdan ziyade zarar tevlit eder

PARA ARZI POLİTİKASI BAKIMINDAN

Durumu muhafazaya çalışmak piyasanın inkişafını önleyici geriye dönüş hareketlerine tevedül edilmemesi en uygun yol buluruz.

DİŞ KLİNİĞİ **itinalı tedavisi ile Halkın** **Hizmetine açılmıştır.**

Ayrıca Çocuk Dişleri Tedavisi
Yapılmaktadır.

Fethi Bey Caddesi No. 25 Kat 2
L A L E L İ - İ S T A N B U L

GÜLÇİN EĞELİ
iktisatlılara yüzde yirmibeş tenzilat

Ayın Ekonomik Olayları

1 — İHRAC REJİMİ KARARI VE İHRACAT YÖNETMELİĞİ NEŞREDİLDİ

Yeni «İhracat Yönetmeliği» 24 Haziran 1967 tarihli Resmî Gazetede neşrolunmuş bulunmaktadır. İhraç Rejimi Kararı ile birlikte verilen İhracat Yönetmeliği'nin 3. maddesinde ifade edildiğine göre «İhrac» yasaklanmış veya lisansa veya hut tescile tâbi tutulmuş olanlar dışında kalan bütün malların ihracı serbesttir.»

İhraç Rejimi Kararına, yukarıda bahsi geçen lisansa bağlı İhraç maddelerine dair bir liste eklenmiştir. Bu listeye göre ihracatı lisansa tâbi malar şunlardır :

H u b u b a t :

Buğday	İhracı veya İhraç maksadı ile satışları
Arpa	Toprak
Yulaf	Mahsulleri Ofisi Genel
Mısır	Md. lüğünce yapılmak
Çavdar	şartıyla

Hububat Mamûlleri :

Un (Buğday, yulaf)

Madenler :

Molibden Sanayi Bakanlığının
Volfram (Tungsten) izni alınmak suretiyle
Her türlü maddelerin ve bunların hallerinin, hurdaları, kırıntıları dökünü ve talaşları

Kıymetli Eşya :

Kıymetli madenlerden veya kıymetli taşlardan mamûl veya bunları muhtevî eşya

Nebati Yağlar :

Margarin yağı

Yağlı Tohumlar :

Pamuk Tohumu (Çiğit)

Ayçiçeği tohumu

Susam

Soya fasülyesi

Deriler :

Her türlü taze mezbaha derileri ile salamura (tuzlu, yaş) deriler (pikle hariç)

Bunun dışında; ithal rejiminin libereasyon ve tahsisli ithal malları listelerinde yazılı mallar (memleketimiz menşeli olanları hariç);

Anlaşmalı memleketlere (ramızda iki taraflı ticaret ve serbest döviz esasına dayanmayan ödeme anlaşması bulunan memleketler) anlaşmalar hükümlerine göre yapılacak ihracat; ve geçici ihracat (az veya çok bir işçilik görmek üzere yabancı memleketlere ham veya yarı mamûl madde ihracı) lisansa tâbi bulunmaktadır.

Avrupa Ekonomik Topluluğuna dahil memleketlere İhraç edilecek her parti tü-

tün, kuru üzüm, kuru incir ve fındık için bir tedavül belgesi verilmektedir. Yönetmeliğin 43. maddesine göre «Tedavül belgesi, belgede kayıtlı malların ithal edilecekleri memleketin tarife kontenjanından mahsup edilmek suretiyle indirimli gümrük resminden faydalandırılmasını sağlar».

Ancak belgede yazılı malların indirimli tarifieden faydalandırılabilmesi için bu malların Avrupa Ekonomik Topluluğu üyesi devletler dışında kalan memleketlerden geçişlerinde normal transit süresini ve vasıta değiştirilmesinde de aktarma için gerekli zamanı aşmamış olması şarttır.

Yeni ihracat rejiminde gözetilen kolaylıklar nazarı dikkate alındığında eskisine nispetle daha ferahlatıcı olduğunu söylemek doğru bir hareket olur.

2 — İSTANBUL SNAYİ ODASI 15. YILINI İDRAK ETTİ

BU MÜNASEBETLE SANAYİ DERGİSİNDE İSTANBUL SANAYİİ VE İSTANBUL SANAYİ ODASI HAKKINDA AŞAĞIDAKİ BİLGİ VERİLMİŞTİR.

İstanbul Sanayi Odası 15 nci yılını idrak etmiş bulunmaktadır. Odanın organı tarafından yayınlanan yazılarda 1952 yılında 603 işyeri olduğu her sene bulunan sür'atle artarak 1967 yılında 2518 e çıktığı bildirilmektedir. Bahis konusu işyerlerindeki işçi sayısı 1952 yılında 34 binken 1967 deki işçi sayısı ise 108 bine yükselmiştir. 1952 yılında muharrik kuvvet gücü 6100 HP ken bu miktar 310000 Hp ye yüseldmiştir.

Yukarıdaki rakamlara göre 15 yıl içinde yerli sanayiın ne kadar sür'atle ilerleme kaydetiği hakkında kâfi derecede bir fikir edinebiliyoruz. Üye sayısı hakkında yapılan bir tasnife göre, sanayi yatırıma yapan müesseselerin başında A-

nonim şirketler bulunmaktadır. 1952 yılında sanayi yatırımlarında 378 olan anonim şirket sayısı, 1967 yılında 1114 olması da bunu göstermektedir. Demek oluyor ki sanayi sahasında sermaye, anonim şirketlerde temerküz etmektedir.

İstanbul Sanayi Odası üye miktarı, her ay artmaktadır. Geçen bir ay içinde odaya 25 firmanın kaydolanduğunu düşünürsek bu artış keyfiyeti kâfi derecede beye yatırımı ise 10 milyona yaklaşmaktadır. Sanayi yatırımları daha ziyade, Pendik ile Adapazarı arasındaki asfalt yol üzerinde toplanmaktadır. Yakın bir gelecekte bu sahanın daha kesif bir sanayi bölgesi haline geleceği anlaşılmıştır.

Bugünkü Sanayi Odasından bahse derken 15 sene evvel bir çekirdik halinde olan Sanayi Birliğinden bahsetmeyi de faydalı buluyoruz. Daha geriye gidecek olursak Sanayi Birliği 1927 yılında Cemiyetler Kanunu hükümlerine göre, teşekkül etmiş bir kurumdu. Bu kurumun ilk müteşebbisi fabrikatör Süreyya paşa ile Kurumun umumî kâtibi olan Avukat Nazmi Nuri Beydir. O zaman Sanayi Birliği 4 üncü Vakıf hanın 4 ncü katında iki odadan ibaret bir sahayı işgal etmekteydi. 1929 yılında Galatasaray Lisesi salonlarında yerli mallar sergisi açılmıştı. Böylece Türkiyede ilk kurulan fabrikalar mamûllerini toplu bir halde ilk defa olarak halka teşhire imkân bulmuşlardır. O zamanın şartlarına göre, bu basit sergi yarının sanayi hakkında halka bir fikir vermiştir.

1927 yılında kurulan sanayi Birliğinin o zamanki başkanı Süreyya paşa ve onu takip eden karyola fabrikatörü Halil Sezer umumî kâtibi Nazmi Nuri ve onu takip eden Vasıf Bey bu birliğin emektar muamelât memuru Mehmet Bey yerli malı davasında ve sanayi gelişmesinde büyük çabalar sarfetmişlerdir. Bunların

arasında hayata gözyumanları rahmetle anmayı bir vazife biliriz.

3 — ANLAŞMALI MEMLEKETLER- DEN 11 MİLYON DOLARLIK İTHALÂT YAPILIYOR

21.6.1967 tarihli Resmî Gazetede; Macaristan, Polonya, Yugoslavya, Çekoslovakya ve İsrail ile Türkiye arasında mevcut ikili Anlaşmalar çerçevesi dahilinde 1967/68 devresinde cari olarak ithalât esasları yayınlanmış bulunmaktadır. Verilen rakamlara göre devre zarfında mezkûr memleketlerden yapılacak ithalât yokûn 11 milyon dolar tutmaktadır.

4 — VERGİ BORÇLARI ONİKİ TAK- SİTTE BANKA ARACILIĞI İLE ÖDE- NEBİLECEK KESİNLEŞEN VERGİ İTİ- RAZLARINDANDA İTİRAZ TARİHİN- DEN İTİBAREN % 10 FAİZ ALINACAK.

Vergi borçlarının ödenmesinde iş adamlarının yakınmalarını gözününde bulduran Devlet Plânlama Teşkilâtı «1967 İcra plânında» vergi borçlarının Banka aracılığı ile ödemesi ilkesinin Maliye Bakanlığı tarafından gerçekleştirilmesini istemiştir.

Devlet Plânlama Teşkilâtının bu tavsiyesi üzerine Maliye Bakanlığı bu konuda tedbir almak için bir süreden beri yapmakta olduğu çalışmaları sonuçlandırmıştır.

Maliye Bakanlığının aldığı son karar şudur :

Vergi Mükellefleri vergi borçlarını bankada açacakları bir hesaba yatırabileceklerdir. Vergi mükellehlerinin bu hesaba yatıracakları vergiler, banka aracılığı ile Maliyeye bildirilecektir. Buna göre, Mükellefler açtıkları «Vergi» hesabına her ay isa bet eden vergilerini yatırmak suretiyle vergi taksitlerini 12 ayda ödeme imkânına kavuşacaklardır.

«Devlet plânlama teşkilâtı tarafından hazırlanan 1967 yılı icra plânı da. «Vergi itirazları, vergi tahsilâtını durdurduğundan vergi mükelleflerinin itirazlarını kaybetmeleri halinde tahsilâtın durduğu tarihten itibaren, vergi borcunun, uygun bir faiz eklemesi suretiyle ödenmesi için Maliye Bakanlığınca tedbir alınmasını» istememiştir.

Devlet Plânlama Teşkilâtının öngörmesi üzerine bu hususta çalışmalara başlayan Maliye Bakanlığı yetkilileri, konuya şu çözüm yolunu bulmuşlardır:

«Maliye Bakanlığı yetkililerinin yaptıkları araştırmalara göre, vergi mükellefleri itiraz halinde, faiz ödeme durumu mevcut olmadığından çoğu vergi ödemelerini (kaybedeceklerini bildikleri halde) dava sonuna ertelemek amacı ile tesbit edilen vergi hatalarına itiraz etmektedirler.

Bu durum karşısında Maliye Bakanlığı şu kararı almıştır:

Mükelleflerin vergi borçlarından dolayı yaptıkları itirazların Maliye lehine sonuçlanması halinde kesinleşen vergi borçlarından itiraz tarihinden başlamak üzere yüzde 10 faiz alınacaktır.»

5 — DEVLET İSTATİSTİK ESTİTÜ- SÜNDEN ALINAN BİLGİYE GÖRE TUR- KİYEDE 405 BİN 297 İKŞİ TİCARETLE UĞRAŞMAKTADIR.

Sonuçlanan 1965 yılı İstatistiklere göre :

Memleketimizden Ticaret, Banka, Sigorta ve Gayri menkul satışları ile uğraşan 405 bin 289 kişi vardır, denilmektedir.

Bu hususta aldığımız bilgi yan en şöyledir :

405 bin 289 kişinin 384 bin 132 si erkek ve geri kalan 21 bin 157 kadındır.

Bu nüfus içinde 53 bin 950 kizi toptan ticaretle, 135 bin 20 kişi gıda maddeleri satış yerleri ile, 9 bin 225 kişi ev eşyası, mefruşat mobilya satış yerleri ile, 6 bin 218 kişi eczaneler ve itiriyat satış yerleri ile, 5 bin 916 kişi nakil vasıtaları, ziraat makine ve aletleri ve diğer makina, motör ve cihaz yerleri ile, 78 bin 828 kişi diğer perakende satış yerleri ile, 60 bin 265 kişi diğer perakende satış yerleri ile 60 bin 265 kişi sigorta gayrimenkul alım ve satımı, Bankalar, kredi müesseseleri ile ve sarraflıkla meşgul bulunmaktadır.

Yetkililerin bildirdiklerine göre bu toplamlar içinde nakliye, ambarlama, eğlence yerleri ile sanayici olduğu halde aynı zamanda ticaretle meşgul olanlar dahil değildir.

6 — ORMAN ÜRÜNLERİ HAKKINDA ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜNÜN VERDİĞİ BİLGİ.

ormanlarımızdan her hangi bir gün elde-

Bunun başlıca nedenlerinden biri de yakacak odun meselesidir. Bu haledilmedikten sonra, ihtiyaç her yıl artacak ve bir an gelecektir ki, yakacak odun sıkıntısı çekilmeğe başlaacaktır.»

1963 yılında yakacak odun ihtiyacı 7 milyon 939 bin ton iken, 1966 yılında 8 milyon 500 bin tona yükselmiştir. Hattâ 1967 de Plân 9milyon ton yakacak odun ön görmektedir.

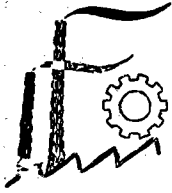
«1966 yılında kullanılacak odun ve yakacak odun olmak üzere iki grupta 13 milyonun üzerinde üretim yapılmıştır. Kullanılacak odun 4 milyon 835 bin metreküp. Yakacak odun 8 milyon 500 bin tondur.»

İhracat ise 15 bin metreküp olarak kullanılacak odundur. İthalât 50 bin metreküptür.

1967 yılındaki tahminlerimize göre 5 milyon 622 bin metreküp kullanılacak odun üretilecektir. Yapılan hesaplara göre esas talep 5 milyon 675 bin metreküptür.

Diğer taraftan 9 milyon tonda yakacak odun üretilmesi gerekmektedir.»

Bu bilgilerden sonra konunun Hükümet işi olmadığını bildiren Orman Genel Müdürlüğü yetkilileri; bu husus ta Vatan-daşlar yardımcı olmadığı takdirde azami 10 yıl sonra ormanlarımızdan herhangi bir ürün elde etmek imkânı kalmıyacaktır.» demişlerdir.

Dünya Selüloz ve Kağıt Sanayii

Hazırlayanlar : Emin KALLEM
Kayhan TEKİN

G İ R İ Ő :

Dünya kâğıt, selüloz ve karton talebi yükselmeye devam etmektedir. FAO ve diğer milletlerarası tahminçiler kâğıt ve karton talebinin her 15 yılda bir iki katını bulacağını genel olarak kabul etmişlerdir. Kuzey Amerikanın daha 20 yıl süre ile dünya odun selülozu ihtiyacının en büyük üreticisi olarak kalacağı sanılmaktadır. FAO 1969 yılında Kuzey Amerikanın selüloz kapasitesinin 55,9 milyon tonu bulacağını tahmin etmektedir ki bu değer dünyadaki her türlü selüloz üretiminin yaklaşık olarak yarısını teşkil etmektedir.

1965 yılındaki dünya kâğıt ve karton üretimi 1964 yılına nazaran % 5,5 oranında artmıştır. Böylece toplam üretim 98,645,900 1964 yılına nazaran % 6,3 bir artış ile 82.934.978 tonu bulmuştur. Buna bagas, pamuk elyafı, saman ve bambudan yapılan selülozlar da dahildir.

Dünyadaki şahıs başına düşen kâğıt ve karton miktarı 30,1 kg dır. En çok kâğıt ve karton kullanan ülke, şahıs başına 226 g. ile Amerika Birleşik Devletleridir. Bunun 164 kg ile İsveç izlemektedir. Kanada (140,4kg), İngiltere (117,7kg.), İsviçre (115,8 kg.), Danimarka (115,5 kg) ve Batı Almanya (105,9 kg) diğer sıraları tutmaktadırlar. Türkiye 4,15 kg. ile ancak 73 üncü durumdadır. İlk selüloz ve kâğıt fabrikasını 1966 başında kurmaya başlamış olan Irak 4,53 kg ile 68 inci, İsrail 37,9 kg. ile 24 üncü, Yunanistan 18,1 kg. ile 42 inci olmuşlardır.

Dünyada şahıs başına düşen kâğıt ve karton miktarı 1955 yılında 19,2 kg. Türkiye'de ise aynı yılda 3,4 kg civarında idi. 1962 yılında ulaşılan dünya ortalaması olan 26,6 kg lık değere Amerika Birleşik Devletlerinde 1900 yılında ulaşılmıştır. Yukarıda sözünü ettiğimiz 30,1 kg lık dünya 1965 ortalaması A.B.D. çıkarıldığı takdirde 23,1 kg a düşmektedir. Kâğıt ve karton tüketimi be güne kadar olan tahminlerin daima üstünde olmuştur.

Gazete kâğıdı ve diğer baskı kâğıtlarına olan istek te çok fazlalaşmıştır. Fakat bazı özel hallerde, örneğin Hindistanda bu durumu tam bir doğrulukla tes-

bit etmeye imkân yoktur. Çünkü bir çok ülkelerde olduğu gibi burada da döviz noksanlığından dolayı ithalat sınırlandırılmaktadır.

Gerçekte 98.645.900 ton olan 1965 yılı kâğıt ve karton üretimini 97,8 milyon ton olarak tahmin eden FAO uzmanları dünyanın 1980 yılındaki kâğıt ihtiyacını 205 milyon ton olarak tahmin etmektedirler. Bu kadar fazla kâğıt ve kartonun yapılabilmesi için gerekli lifi ham maddenin temini bir dünya problemi olarak kendini gösterecektir. Kâğıttan başka rayon, asetat, selofon ve diğer bazı mamulle için de lifi ham maddeye ihtiyaç vardır. Birçok ülkelerde odunun yerine kullanılabilecek lifi mamüller üzerinde incelemeler yapılmakta ve ülkelerin durumuna göre saman ve diğer yıllık bitkilerden elde edilen selülozların kâğıt yapımındaki yüksek yüzdelerle kullanılmasına çalışılmaktadır.

GELECEKTEKİ DURUM :

Gelecekteki en mühim gelişim, kâğıt kimyası enistütüsünün ilim adamlarınca ön görüldüğü gibi, muhtemelen yüksek verimli selüloz üretiminde olacaktır. Amerika Birleşik Devletlerinde yumuşak odunlarda Cord/ton selüloz oranının 1975 yılında 3/2 ve bundan bir süre sonra 6/5 olacağı tahmin edilmektedir. Birçok ülkelerde kereste fabrikalarının pongalarının her geçen gün biraz daha fazla kullanılmasına çalışılmaktadır. Bu hususta A.B.D. Pasifik sahili fabrikaları önde gitmektedir.

Kuzey Amerikanın hiç olmazsa daha 20 sene veya daha uzun bir süre dünya odun selülozu ihtiyacını büyük bir kısmını üretmeye devam edeceği sanılmaktadır. FAO Milletlerarası Danışma Komitesi 1969 yılında Kuzey Amerikanın toplam selüloz üretimini 550.895000 ton olacağı kabul etmiş bulunmaktadır ki, değer (her cins selülozu ihtiva etmek üzere) dünya selüloz kapasitesinin (113.399.000) ton hemen hemen yarısını teşkil etmektedir. Kuzey Amerika Üretiminin A.B.D. ihtiyacı için kullanılmaktadır ve bu değer yaklaşık olarak Dünya sarfiyatın % 40' ını bulmaktadır. Bu arada Selüloz sanayii A.B.D. dışında gelişmeye devam edecektir. 1950 yılında dünya kâğıt üretiminin yarıdan fazla A.B.D. de yapılyordu. Kanada ve özellikle İngiliz kolombiyası sürekli olarak gelişen bir selüloz ihracatçısı olarak kendini gösterecektir 1970 yılında ihraç edilecek selüloz miktarı 3 milyon ton Beyaz kraft selülozu olacaktır.

İSKANDİNAVYANIN DURUMU :

İskandinavya için yapılan tahminler daha 20 yıl süre ile selüloz kapasitesini azami değerde kalacağı ve hatta bazı gelişmeler olacağı merkezindedir. Huş ağacının kullanılması yeni orman araştırmalarının yapılması gibi hususlar bu tahminleri doğrulamaktadır. İsveç selüloz ve kâğıt sanayiinin bir elemanı «Yaşlı İskandinavya köpeğinin ağzında halâ dişleri mevcuttur» demek suretiyle kendilerine güvendiklerini belirtmiştir. İskandinavya ülkelerinde yapılan plânlar Dünya selüloz pazarına bir milyon tondan fazla selüloz vermeyi ön görmektedir. Bir firma tek başına olmak üzere orman plântajı için bir milyon dolar tutarında harcama yapmakta ve bu yatırımdan büyük kazanç beklemektedir. ABD'de Crown Zellerbach ilgilileri bu tip plertasyonlardan birim olan başın ağaçta büyüme miktarı arttırmak suretiyle çok iyi sonuç alınabileceğini kabul etmektedirler.

İskandinavya'da odun masrafı bu gün için selüloz maliyetinin % 70'i civarındadır. Bu değer çeşitli nedenlerle kati bir ölçme yapmak imkânı olmadığı halde İngiliz kolombiyasında % 15 civarında daha düşük olabilir.

Selüloz maliyetinde odun tesirini azaltmak için İskandinavya'da yeni plantasyonların yapılmakta ve ormanlarda mekanizasyon tesisleri kurulmaktadır.

Finlandiyada kendi deyimlerince «Saklı orman» kurmak için 110 milyon dönüm tutarında bataklık kurutulmaktadır. Bu kurutma ve orman yetiştirme programı sayesinde Finlandiya Selülozluk odun istihsalinin 15-20 yıl sonra % 40 artması beklenmektedir. FAO ilgilileri 1966-70 yılları arasında İskandinavya selüloz kapasitesinin tekriben 2.800.000 ton'a yükseleceğini söylemektedir. Bu arada, 75 yıldan beri Selüloz ve kâğıt ihraç eden İskandinavyalıların daha 20 yıl müddetle Avrupa pazarının % 80-85'inin ellerinde tutmaları beklenmektedir. İskandinavyalıların halen Kanada'da ABD'de, Portekiz'de, Brezilya'da, fabrikalar kurmakta oldukları ve muhtemelen diğer ülkelerde de kuracakları gözönünde tutulursa bunun doğruluğu anlaşılabacaktır.

R U S Y A

Pulp and Paper İnterdional mecmuası yazarları Sovyet Rusyada merkezi Sibiryadan Arhanel ve Karadeniz sahillerine kadar yaptıkları 4,5 haftalık geziden ve Rus ilgilileri ile yapılan konuşmalardan sonra Selüloz sanayii bakımından «Uyuyan Dev» olduğunu belirtmişlerdir. Halen kendi ihtiyaçları da fazla olduğu halde 300.000 bin ton civarında olan selüloz ihracatı (İthalât 100.000ton civarındadır ve hemen hemen tamamı Finlandiyadan temin edilmektedir.) On yıl içinde 1.000.000 ton olabilecektir.

Dünyada bulunan odunun takriben üçte biri Sibiryadadır ve bu odunlar çoğunluğu yüksek kaliteli yumuşak ağaç odunlardır. Bunlar bu odun miktarının yarısını herhangi bir zorlukla karşılaşmadan işleyebileceklerini söylemektedirler. 1958 yılına kadar hiç selüloz fabrikası kurulmamış olan Sibiryada 1980 yılına kadar 30 fabrika kurulacaktır. Bu arada Avrupa Rusya'sında da selüloz fabrikaları kurulacaktır. Kremlin Sibirya ormanlarının işlenmesikonusu nu tam anlamı ile desteklemektedir. Rus Mühendisleri Dünyanın sayılı büyüklükteki nehirlerinden bazılarının Sibiryada olduğunu ve bunların yılda 150 gün süre ile binlerce millik mesafelerde tomruk nakline imkân verdiğini belirtmektedirler. Demir yolları çift hatlı ve elektrikli olduğundan nakliyat işlemini bir problem olarak görmemekte ve esas zorluğun bu bölgede çalışacak genç eleman bulmakta olduğunu söylemektedirler.

DÜNYA SELÜLOZ İÇİN GÜNEYE KAYIYOR

Çok süratli artan selüloz ihtiyacını karşılayabilmek için Güney Amerika'da, Yeni Zelanda'da ve Güney Afrika'da insan eli ile yapılmış plântasyonların artırılması yoluna gidilmektedir. Şili ve Brezilya'da milyonlarca dönümlük Çam ve Okalıptüs ormanları mevcuttur. Artan selülozlu odun ihtiyacını karşılamak için dünya güneye doğru inmek zorunda kalacaktır. Brezilya'da Klabin Industries firması tropikal ve yarı tropikal sert ağaçlardan karışık olarak selüloz istihsalini başarmış bulunmaktadır.

A.B.D. nin güneyinde bulunan ve süratli büyüyen bir Çam cinsi (Pinus eliotti) Brezilya ve Arjantin'de fazla miktarda yetiştirilmeğe başlanmıştır. Bu ülkelerde daha da sür'atli yetişen bu Çam sekiz, on yıl sonra kesilecek hale gelmektedir. Şili ve Yeni Zelanda da ise Kaliforniya'dan fıstık getirmek suretiyle Monterey çamı yetiştirilmeye başlanmıştır. Bu çam da ana yurduna nazaran Şili ve Yeni Zelanda da üç dört misli daha sür'atli olarak yetiştiğinden çok geniş plântasyonların kurulmasına yol açmıştır.

FAO, herhangi bir bilginin temin edilemediği Kominist Çin hariç olmak üzere diğer ülkelerden insan eli ile yetiştirilen ormanların şimdiden 44 milyon dönümü bulduğunu ve bunu 1975 yılına kadar iki katına ulaşılacağını bildirmektedir. Bundan iki yıl önce Şili, Brezilya ve Arjantin ormanlarını gezmiş olan Pulp and Paper mecmuası yazarlarından ALBERT W. WILSON sadece Güney Amerika'da on büyük firmanın çok geniş plântasyon programları hazırlamış olduğuna dikkati çekerek bu tahminlerin düşük tutulmuş olduğunu belirtmiştir.

Rusya İngiltere'yi geride bırakıyor !

1965 yılında Sovyet Rusya kâğıt ve karton imalinde % 12 bir artışla İngiltere'yi geçmiş ve A.B.D. Kanada ve Japonya'dan sonra dördüncü sırayı almış bulunmaktadır. Finlândiya küçük bir farkla Fransıya geçerek 7 nci olmuştur. Japonya 1965 yılında 1964 yılına nazaran % 1 civarında bir düşme gösteren bir kaç ülkeden biridir. Bundan önceki yıllarda 6.ncı sıradan beklenmedik bir şekilde 3 cülüğe yükselen Japonya ekonomik kısıtlamalar yüzünden avantajını bir ara kısmen kaybetmiş ise de bu kısıtlamalar bir süre önce kaldırılmış bulunmaktadır.

Rusya'dan sonra en fazla artış gösteren ülke % 7.7 ile İtalya olmuştur. (Kapasite fazlası, yatırım düşmeleri ve personel temini halen İtalya'da bir problem halini almıştır ve bu yüzden bir İngiliz kâğıt firması fabrikasını kapatmıştır) artış yüzdesi bakımından diğer sıraları % 7.6 ile Hollanda (burada da yatırımlar düşmektedir) % 7.5 ile Finlândiya % 7 ile İsveç, % 6,2 ile Kanada % 4.7 ile A.B.D. almaktadırlar.

1966 yılında Batı Avrupanın kâğıt ve karton imalatının % 4 civarında artacağı beklenmektedir. Fakat İngiltere'deki artış bundan daha düşük olacaktır. 1965 yılında İngiltere'nin kâğıt-karton üretimindeki artış % 3,4 Batı Almanya'da % 5,2 Fransa'da ise sadece % 1,2 olmuştur.

Selüloz ve kâğıt makinaları imâl eden firmalar önümüzdeki 5 yılda Batı Avrupa memleketlerinden ziyade Rusya dahil olmak üzere doğu Avrupa ülkelerinde faaliyette bulunmaya çalışacaklardır.

Her zaman olduğu gibi toplam tonaj bakımından kâğıt ve karton imalatındaki artış A.B.D. de 1965 yılında da diğer ülkelerin her hangi birinden daha fazla olmuştur. (takriben 2 milyon ton) Rusya ve Kanada 600.000'er tonluk artışla ikinci sırayı almışlardır.

Geçen yıllarda A.B.D. de kâğıt ve karton imalatındaki artış sabit olmuştur. 1963-1964 yılları arasındaki artış yine iki milyon ton daha önceki yılda ise 1,5 mil-

yon ton idi. Fakat 1956 yılında A.B.D. kendisinden sonra gelen 13 ülkenin toplam kâğıt-karton imalatından daha fazla imalat yapmış idi.

Şimdi ise imalat her ne kadar % 30 fazla ise de ancak kendisinden sonraki 8 ülkenin imalatı kadardır.

A.B.D. KANADA VE RUSYA'NIN SELÜLOZ ARTISI

Toplam selüloz üretiminde de A.B.D. başta gitmekte olup kendisinden sonraki sıraları işgal eden, Kanada, İsveç, Finlândiya ve Japonya'dan daha fazla selüloz imâl etmiş bulunmaktadır.

Tonaj olarak A.B.D. 1,4 milyon ton'luk bir selüloz artışı ile herhangi bir başka ülkeden daha fazla bir selüloz istihsalı artısına sahip olmuştur. 800.000 ton ile Kanada ikinci gelirken Rusya hemen hemen yarım milyon ton bir artış göstermiş ve İsveç, Japonya ve Finlândiya ya biraz daha yaklaşmıştır. Rusların 1970 yılında selüloz istihsalî bakımından Kanada'ya ulaşacağı söylenmektedir.

Rusya'nın odun hamuru imalatı halen Kanada'nın yarısı kadar olduğundan bu konuda Kanada'ya yaklaşımları ancak 1970 yılı ortalarında olabilecektir.

1965 yılında çeşitli ülkelerin selüloz istihsal artış yüzdeleri aşağıdaki gibi olmuştur.

Rusya % 13,9

Kanada % 6,1

A.B.D. % 4,3

Finlândiya % 4,4

İsveç % 4

Japonya % 2,8

Şahıs başına düşen kâğıt-karton miktarı :

Ekli tabloların birinde 20 ülkenin 1956, 1964 ve 1965 yıllarındaki kâğıt ve karton imalatı miktarları, diğerinde ise yine 29 ülkenin nüfusun ve 1956 yılı ile 1965 yıllarında şahıs başına düşen kâğıt, karton miktarları görülmektedir. Dünya'da mevcut ülkelerin hemen hemen yarısında şahıs başına düşen kâğıt karton miktarı 4,53 kg veya daha düşüktür. Fakat geçen sene sadece 0,453 kg.lık bir artış gösteren Kominist Çin'de miktarın tutturabilmesi takriben 350.000 ton kâğıda ihtiyaç göstermiştir. Keza Hindistan'da şahıs başına düşen kâğıt miktarının 0,433 kg'a yükeltilmek için 250.000 ton kâğıda ihtiyaç vardır. Bu önemli noktanın etkisinin gelecek yıllarda çok büyük olacağı şüphesizdir.

A.B.D. nde şahıs başına düşen kâğıt miktarı 226 kg dır. ve bu değer 1966 yılında yaklaşık olarak 233 kg olacaktır. Her ne kadar şahıs başına düşen kâğıt sarfiyatı bir ülkenin kültür, edebiyat hayatı ve yüksek standart durumu ile ilgili ise de A.B.D. ndeki sarfiyat motordan piyasaya varıncaya kadar her çeşit malın ambalajında kalın kartonların kullanılması sebebiyle yüksek görülmektedir. Kâğıt ve kartonun bu tür işlerde kullanılabilmesi için diğer ülkeleri çok uzun bir yolu aşmaları gerekmektedir .A.B.D. de reklâmcılık ve ilâncılık işlerinin de çok önemli olması gazete ve mecmualarda sahife adedinin artmasına yol açmaktadır.

Örneğin büyük bir satış mağazasına ait sayfalar tutan bir reklâmın Paris, Londra, Moskova ve Tokyo gibi, bu mağazadan çok uzak yerlere gönderilen gazete ve mecmualarda yer alması lüzumsuz yere kâğıt sarfedilmesi demektir.

Bundan 3 yıl önce Kanadayı geçen İsveç 164 kg ile ikinci sırayı tutmaktadır. 117,7 kg ile dördüncü sırada bulunan İngiltere her ne kadar 1964 yılına kadar sadece 1,8 kg. lık bir artış göstermişse de bu değer B.B.C. nin öğrenmesine yetmektedir.

ŞAHIS BAŞINA DÜŞEN KAĞIT MİKTARLARININ ARTIŞ DURUMU :

1950 ie 1965 yıllar arasında şahıs başına düşen kâğıt miktarlarındaki artış değerleri de çok ilgi çekici olmuştur. Bu 15 yıl içinde İsveçte şahıs başına düşen kâğıt miktarı 109 kg.lık sıçrama yapmıştır. Artış miktarları Batı Almanyada 79 kg, İngilterede ve Danimarkada 72 kg. İsviçrede 71,9 kg. Hollandada 66kg. Japonyada 63. kg. ABD de 54 kg. Austuryada 57 kg, Yeni Zelanda da 56kg. İrlanda da 53 kg, Norveçte 48 kg, Finlandiyada 43 kg, Fransada 38,5 kg. Macaristan da 30,3 kg. Kanada da 24,4 kg. Polonya da 15,8 Filipinlerde 2,6 kg Hindistanda 0,99 kg, Pa-kistanda 0,86 kg, Türkiyede ise 0,81 kg olmuştur.

Rusyada şahıs başın düşen kâğıt miktarları 1951-1965 yılları arasında 13,1 kg. idi. Şimdi ise 19,9 kg dır. Hernekadar toplam imalat bakımından en ön sıralardan birini işgal ediyorsa da şahıs başına düşen kâğıt miktarının diğer batı ülkelerine yetişebilmesi için Rusyanın uzun bir yolu aşması gerekecektir.

GAZETE KAĞIDI İHTİYACINDAKİ ARTIŞ :

Dünyanın gazete kağıdı ihtiyacı 1966 yılında 1965'e nazaran % 6 bir artışla 18 milyon ton civarında olmuştur. 1950 yılına nazaran iki kat fazla olan bu miktarın 8.200.000 tonu ABD'ne aittir. Bu ülkedeki Gazete kâğıdı ihtiyacındaki artış 1965-66 arasında % 5 dir. Bu sene Dünya gazete kâğıdı ithalatı 1965'e nazaran % 4 bir artışla 9 milyon ton civarında olacaktır. 1966 yılında 8.200.000 tonluk bir gazete kağıdı kapasitesine sahip olan Kanada dünya ihtiyacının büyük bir kısmını temin edecektir. ABD'nin kapasitesi % 6 bir artışla 2.430.000 tona, Rusyanın gazete kâğıdı kapasitesi ise % 33 bir artışla 1.100.000 tona çıkacaktır.

TÜRKİYE'NİN DURUMU :

Osmanlı İmparatorluğu zamanında kurulan ve çeşitli ekonomik nedenlerle kapatılan kâğıt fabrikaları bir tarafa bırakılacak olursa Türkiyede modern anlamda bir kâğıt fabrikası temeli Sayın Mehmet Ali Kağıtçı'nın gayretleri ile 14 Ağustos 1934 tarihinde İzmit'te atılmış ve 18 Nisan 1936 da Türk emeği ile yapılan ilk kâğıda kavuşulmuştur. Başlangıçta bir kâğıt ve bir de karton makinasından ibaret olan bu fabrikanın yıllık kapasitesi 10.000 ton civarında idi ve selüloz ihtiyacı ithalâtle karşılanıyordu. Şahıs başına düşen yerli kâğıt miktarı 700 gr. gibi küçük bir değerde olmasına rağmen çekirdek nüve teşkil edilmmişti bir kere. Bunun arkasının geleceği de muhakkaktı. Nitekim 1945 yılı başında yerli selülozunda yine İzmit'te yapıldığını görüyoruz. Zamanla ilk kâğıt fabrikasının yanında bir ikincisi, ve üçüncüsü kuruldu. Mevcutlar islâh edildi ve hatta dördüncü ve beşinci fabrikalar kuruldu.

Her geçen gün teknik bilgi ve görgü yönünden de gelişen Türk işçi ve Mühendislerinin gayreti ile 1966 yılı kâğıt-karton imalatı 112.000 tona ulaşmış bulunmaktadır. 30 yıl içinde 10.000 tondan 112.000 tona erişildiği halde nüfusun da sürekli olarak artması sonucu şahıs başına düşen kâğıt, karton miktarı sadece 4,5 kg. ma çıkabilmektedir.

Bu gün Türkiye kâğıt ve karton üretiminde 84 ülkede arasında 43 üncü gelmektedir. Selüloz imalatı bakımından ise 72 ülke arasında 36 ıncı durudadır. Fakat şahıs başına düşen kâğıt miktarı bakımından durumumuz 135 ülke arasında Nikaragua'dan sonra 73 üncülük gibi gerilerde kalmaktadır.

Plânlı çalışma devresine girilmesinden bu yana âğıt sanayiinde hummalı bir çalışma başlamış bulunmaktadır. Plân ve projelerin SEKA'ca (Selüloz ve Kâğıt Fabrikaları İşletmesi) hazırlanan ve 1. inci beş yıllık plâna alınan kâğıt fabrikalarından Çaycuma Kraft Selülozu, Kraft Kâğıdı ve Çimento torba kâğıdı fabrikasının makineleri halen Almanyada yapılmakta olup fabrika 1970 yılında faaliyete geçecek ve yılda 60.000 ton kâğıt imal edecektir.

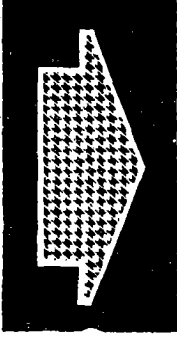
Aynı şekilde Muğlanın Dalama bölgesinde kurulacak olan fabrikada iyi kaliteli olmak üzere 35.000 ton kâğıt ve 40.000 ton karton imal edilecektir. Gerek Dalaman ve gerekse Çaycuma fabrikaları kendi ihtiyaçları olan selülozu kendileri imal edeceklerdir. Bu arada Dalaman fabrikasında, Aksu'da (GİRESUN) kurulacak olan 82.500 ton/yıl kapasiteli gazete kâğıdı fabrikasının ihtiyacı olan yarı beyaz sülfat selülozu ve aynı şekilde Gemlik suni ipek fabrikası için gerekli Viskoz selülozu (15.000 ton/yıl) da imal edilecektir. Aksu fabrikası kendi ihtiyacı olan odun hamurunu kendisi imal edecektir.

İlk hazırlık çalışmaları tamamen bitirilmiş ve mukaveleleri yapılmış olan bu tesislerden AKSU Gazete Kâğıdı Fabrikası 1971 yılı başında DALAMAN Fabrikası ise bunu takiben çalışmaya başlayacaklardır.

Bu üç fabrikanın kuruluş çalışmalarının yanı sıra aynı devre içinde İzmit'te mevcut tesislerin de modernizasyonu tamamlanacaktır. Böylece 1972 yılında Türkiye'nin kâğıt ve karton üretim kapasitesi :

İzmit Tesisleri	120.000 ton/Yıl
Çaycuma Tesisi	60.000 »
Dalaman Tesisi	75.000 »
Aksu Tesisi	82.500 »

Olmak üzere 337.500 tonu bulacaktır. Bu ise 1966 yılına nazaran % 300 bir artış demektir. Sadece yeni kurulacak olan fabrikaların kapasiteleri bu günkü mevcut kapasitenin hemen hemen 2 katı olacaktır. ki bu hiçte küçümsenmeyecek bir hamle sayılmaktadır.

Ortanın İlerisi

Suha AKSOY

Genel olarak her insan ya da, her insan topluluğu daha mutlu bir gelecek yaratma çabasıdır. Tek insanın kendi mutlu geleceğini hazırlamak için giriştiği çabalar, daha çok kendisini ilgilendirdiğinden çevresi yönünden büyük önem taşımaz. Buna karşılık bir aile ya da, bir mahalle veya köyün gelecek mutluluğu söz konusu olunca, aile ya da mahalle veya köyün mensupları arasında ilgilenenler ve yol göstermek isteyenler çıkar. Bir Milletin mutluluğu ele alındığında ilgi yurt ölçüsünde genişler. Tartışmalar da şiddet kazanır. Milletleri idare edenlerin başlıca iki görevi vardır. Bunlardan birincisi yaşanmakta olan devrenin problemlerini çözerek günlük yaşayışa iyi bir akım vermek, ikincisi de mutlu gelecek için hazırlık yapmaktır.

Bu iki görev arasında ilk bakışta açıkça gözüken fark birinci göreve taalluk eden meselelerin ahkâm yürütmeye fazla müsait olmayışlarıdır. Filhakika günlük problemlerin halli konusunda ileri sürülecek mütalaaları her vatandaş kendi hayat tecrübesine vurarak ölçer ve bunların geçerli olup olmadıklarını anlayabilir. Diğer taraftan çok partili rejimlerde iktidar değişiklikleri zamanla muhalifleri iş başına getirdiğinden, fazla ha-

vaî mütalaaların sahip leri İktidar kendilerine teveccüh ettiğinde, muhalefette iken söylediklerini yapamayarak mahcup duruma da düşebilirler.

Buna karşılık mutlu gelecek konusu, fazlaca su götürür bir konudur. Bundan elli sene sonra, şöyle olacak, böyle olacak diye fikir yürütmek kolaydır. Nasıl olsa, elli sene içinde fikir sahipleri ile muhataplarının bir kısmı öleceği, bir kısmı da konuyu unutacağı için kimse kimseden hesap soramaz. Bir bakıma elli sene sonrası bize bu kadar uzak olduğu halde, insanlar gene de elli yıl sonrası, hatta daha uzak zamanlar için münakaşa ve mücadele ederler. Hitler Alman milletinin 1000 yıllık geleceğini tayin edeceğini söyleyerek vatandaşlarını İkinci Cihan savaşına sokmuştu. Oysa, insanlığın geleceğini tayin eden fatörler o kadar çeşitlidir ki, 50 yıl sonrasının sınırlarını çizmek dahi çok güçtür.

Teknik ilerleme insanları ve milletleri her gün değişik imkânlarla sahip kılma, ve gene her gün değişik problemlerle karşı karşıya bırakmaktadır. Ahlâk değişiklikleri de, her gün yeni ortamlar hazırlamaktadır. Umumiyetle görülen değişiklik insanların ve milletlerin gittikçe birbirine daha yakın hale gelmesidir.

Bugün yurdumuzda vatandaşların şimdiki ve yarınki mutluluğu konusunda şiddetli tartışmalar yapılmaktadır. Konu ile ilgili olarak kesin kanaatler jleri sürenler, kendi aralarında sınıflamalar yapmakda ve kendilerinin ya da, mensubu oldukları siyasi partilerin yerini tesbit etmektedirler. Bu gibi ayırmalarda; en çok kullanılan da sağ ve sol ayırımıdır. Müfrit fikir akımlarını savunanlar aşırı sağ ve aşırı sol olarak isimlendirilmekte, mu tediller de, ortanın sağ ve solunda toplanmaktadır.

Muhtelif görüşmelerde tarafsız aydınların kendi yanlarında olmadığını anlayanlar bu gibi kimseleri karşı tarafa ittikleri için tarafsızların kendi yerlerinin ortanın neresinde olduğunu araştırmaları gerekmektedir.

Aydın, yurt ölçüsüne göre, yüksek bir bilgi ve görgü seviyesine erişmiş olan kimsedir. Tarafsız kelimesine bu konuda verilecek anlam da sağ veya sol hiç bir akıma tüm olarak bağlanmıyan kimse şeklinde olmalıdır. Şu halde, tarafsız aydın, Milletimizin umumî görgü ve bilgi seviyesinin üzerinde bilgiye sahip ve kesin sınırlı hiç bir akıma kendini kaptırmamış kimse demektir. Bu basit tarifi içine girebilmenin her aydına kolay, kolay nasip olamaması mümkündür. Çünkü, bir aydın ne kadar bilgili ve görgülü olursa olsun, kendi düşünce bağımsızlığını koruyacak çabayı gösteremezse, belirli kalıpları savunanların propagandalarına kapılarak onların peyki olmaktan kurtulamıyacaktır.

Siyasî etkilerle bir dayanışma halinde olan ve maddî yönden de güçlendirilebilen muayyen akımların temsilcileri, aydınların okudukları gazete ve mecmualara yerleşerek sistemli bir şekilde propaganda yapmaya başladıkları zaman, tembel aydınların bu fikirleri olduğu gibi kabul ederek, aşırı yazarların bir uydusu haline gelmeleri ihtimali çok kuvvetlidir.

Bir aydının fikir bağımsızlığını koruyabilmesi için, okuduğu her yazıyı dinlediği her sözü, karşı fikirlerin ne olabileceğini de araştırarak incelemesi, aksayan yerlerini bulmaya çalışması, uzak istikbale ait mütalâaları ihtiyatla karşılaması, verilen misallerin iyi seçilip seçilmediğini araştırması lâzımdır. Çeşitli konuları etraflı olarak düşünen, tarafsız olarak tartışan ve kendi kendine bir terkibe (bütünlemeye) varabilen aydın düşünce bağımsızlığını koruyabilir. Bunu yapanlar, çeşitli yazarlar veya düşünürlerle bazı noktalarda birlik olabilirler. Fakat diğer bazı noktalarda da ayrılmaları gerekir. Bu bir gayret ve alışma meselesidir. Aydınlr kendi yutacakları lokmayı kendi dişleri ile çiğnemelidirler. Bu kendilerini yetiştiren Millete karşı yerine getirmeleri gereken en önemli görevdir. Aydın yurdaş, aydın olmayan yuddaşlara doğru yolu göstermekle görevlidir. Başkalarının ağzını satmak aydın yurddaşa yaramaz. Bir fikir kölesi gibi, muayyen kimselerin fikirlerini kayıtsız şartsız kabullenip aynı notadan konuşmak aydınların harcı olmamalıdır.

Bu arada sosyal bilimlerin en geniş ölçüde okutulduğu Fakültemizden mezun olan arkadaşlarımıza düşen görev büyüktür. Ben muhtelif görüşmelerde daha genç arkadaşlarımin bu konuda gösterdikleri olgunluğu müşahade etmekle sevinçliyim. Genç İktisatçılar, sosyal mes'eleleri cengâverane edalarla ele almakta, icabında hafif bir şaka çeşnisi de katarak yumuşak, yumuşak tartışmakta müfrit yazarların gergin ve mütecaviz edalarına kendilerini kaptırmamaktadırlar. Bu çok mühimdir. Don Kişot'dan sonra gelen bütün şövalyelerin sahte olduğunu unutmamak lâzımdır. Bir aydın için en açık hal bir özentî şövalyenin ardında Sanço Panza durumuna düşmektir.

Müfrit fikirlerin sahipleri önce herkesin ittifak edeceği noktalara, (suiistimal iddiaları gibi) hücum ederek bir cen-

gaverlik atmosferi yaratmakda, bir yiğit şövalye edası ile okuyucuyu kendi safına çekmekte, daha sonra da gene müşterek noktalara dokunmakla beraber kendi esas fikirlerini ileri sürmekte ve bir fikir cephesi meydana getirmektedirler. Bu beraberlik alışkanlığı bir müddet sonra bir taassuba dönmekte ve okuyucu, yazarın kayıtsız şartsız bir uydusu haline gelmektedir. Öyle ki, okuyucu yazarın fikirlerinden hiç birine itiraz edememekde, şahsiyetini yitirmektedir. Bu şekilde, müfrit fikir sahiplerinin uydusu haline gelen aydınların sayısı az değildir.

Türkün kişiliğini koruma geleneği vardır. Ne kadar fakir olursa olsun bir masraf görüldüğü zaman, parayı arkadaşının vermesine razı olmaz. Ödemede eşitsizliği kabullenmez. Bu, Milletimizin çok belirli bir hasletidir. Aydınlarımızın da, kişiliklerini korumada aynı titizliği göstermeleri gerekir.

Kişi, her zaman çevresi ile temas etmekte ve alıp vermededir. Çevreye karşı, tam bağımsızlık söz konusu olamaz. Her aydın, temas halinde olduğu diğerine bir etki yapabilir. Fakat bu alış veriş, birinci nekadarkı takdir ederse etsin, bir diğer kişinin şahsiyeti ile kendi şahsiyeti arasında bir sınır çizilmeli, onun varlığı içinde şekilsizlenip kaybolmamalıdır. Bunu başarabilen kimse, kişilik sahibi aydındır. Bu yazıda, Yurdumuzdaki düşünce akımları arasında, kendi düşüncelerinin yerini tayin etmeye çalıştığımız aydın işde bu kişilik sahibi aydındır. Kişiliği olmayan aydının yerinin neresi olduğunun hiç önemi yoktur. Çünkü o, mürşidinin peşindedir. O nereye çekerse, o raya gideceği ve o ne derse onu anlatacağı için uydu hâline gelmiş aydının yurt ölçüsünde bir değeri yoktur.

Hayat mücadelesinde geçimini sağlayabilecek derecede başarı gösterebileceğine inanmış, geleceğe güvenle bakabilen, fikir ve kanaatlerini kendi bilgi ve kaa-

biliyetinin süzgeçinden geçirerek, klişe fikirlerin üstünde kendine mahsus bir hayat görüşüne sahip olabilen aydınlar, millî yapının önemli bir unsurdurlar. Bu gibi aydınların türlü akımlar içindeki yeri ortamın önü ya da ilerisidir.

Burada, orta deyimini farazî bir yelpazenin orta noktası olarak almamalıdır. Orta Türk Milletinin her türlü unsuruna, ağırlıkları da hesap edilerek yer verilme suretile bulunacak umumî cephenin ortasıdır. Bu cephenin şekillendirilmesinde Türk Milletinin her türlü özeliği, an'anesi, dini, tarihi, gençliği, inkılâpları, çevresi, dostlukları ve düşmanlıkları gözönünde bulundurulmalıdır. Tarafsız aydın bu cephenin hemen önündedir. Milletin hemen önünde onu mutluluğa erdirmek için yol açmakda, ışıkt tutmaktadır. Milletin önünden çok uzaklaşmak mümkün değildir. Çünkü, Türk Milleti nereye gidecekse gitsin, bu gün bulunduğu noktadan hareket ederek gidecektir. Bu gün bulunduğumuz yeri unutarak, gelecekte bulunacağımız yeri hesaplamaya çalışmak boşuna hayal kurmaktır. Realist aydın olabilecekle olmayacak arasında bir ayırım yapılabilmelidir. Büyük inkılâpçı Atatürk'ün bazı şeyleri neye şöyle yapmayıp da, böyle yaptığı sorusunu çok defa, Atatürk'ün realist bir lider olduğunu ve Milleti iyi tanıdığını söyleyerek cevaplamak mümkündür.

Dünya yüzünde çeşitli milletler yaşamaktadır. Karakterleri itibarıyla bazı Milletleri çekip sürüklemek ve zorla bir istikamete itelemek mümkün olabilir. Tarihlerinde çok zaman başka Milletlerin hâkimiyetini kabul etmiş Milletler için bu ihtimal daha kolay ileri sürülebilir. Fakat, Türk Milleti gibi tarih boyunca, her zaman bir egemen Devlete sahip olabilmiş, hürriyeti için Yurdundan göçmüş, savaşmış ölmüş bir Millet için zorla sürüklenme söz konusu olamaz. Böyle Milletler üç beş megalomanın peşinden zorla sü-

rüklenemezler. Ancak, kendi istedikleri yöne giderler. Aydınlar düşen Millet'in yolunu aydınlatmak, gideceği yolu göstermek, ikna etmek, önderlik etmektir. Her vatandaşın, kendi fikirlerini diğerlerine kabul ettirme hakkı vardır. Anca, bunun için kullanacağı metod ikna metodu olmalıdır. Eline sopayı alıp karşısındaki kafasına vurarak fikrini zorla kabul ettirmek modası geçmiş bir usuldür. Sabırla, şefkatle, dostlukla Yurddaşları aydınlatmaya çalışmak lâzımdır.

Bu şekilde gayret sarfetmek, karışıklığa getirip iş başına geçerek kendi isteklerini Millete kabul ettirmek hayalini kurmaya göre çok zor bir iştir.

Aydın, yılmadan, bıkmadan, usanmadan, yanlış kanaatleri düzeltebilmek, işin doğrusunu anlatabilmek için her zaman, her yerde gayret göstermelidir.

Eski Osmanlı sadrazamlarından biri «Kul tafyası sel gibidir. Önünde akıp gitmeli» demiştir. Yüzyıllar öncesi söylenen bu sözde Türk Milletini tanıyış, aydına ve idareciye yol gösteriş vardır. Selin önüne duranı sel yıkıp geçer. Sele kar-

şı yürüyenin de, başarı göstermesi beklemez. Fakat, seli başı boş bırakıp nereye giderse, gitsin de, dememek gerektir. «Önünde akıp gitmek» den maksat yol göstermek, selin gücünü kanallı etmek, iyi yöne çevirmektir. Selin arasına karışıp sürüklenmek tenbellerin harcıdır. Sele, yatağını incelemeyen yön vermeye uğraşmak hayalperestlerin hiç bir zaman sonu vermeyecek çalışmalarıdır. Yatağı, meyili, geliri bilip iyi yöne çekmek için çalışmak da, tarafsız ve bağımsız aydınların görevidir.

Sağlam bir İktisat kültürü ile yetişen mezûn arkadaşlarımıza, doğru yanlış her fikrin uluorta savunulabildiği bir ortamda, hakikati anlatabilmek gibi çok güç bir görev düşmektedir. Tarafsız aydınların bu güç görevi yüklenmeleri, hiç bir şahsi menfaat ya da taassuba bağlı olmaksızın milletin önünde ortanın ilerisinde yürümeleri, kendileri için bir karşılık gözetmeksizin çaba sarfetmeleri gerekmektedir. Bu işi yapabilecek seviyeye yükselebilen aydınların sayısı ne kadar çoğalırsa, milletimizin geleceği de o kadar aydınlık ve güvenlik verici olacaktır.

Türk İşçisinin Sağlık Sorunu ve Hastaneler

Orhan BULDAÇ

BÜTÜN HASTANELER BİR ELDE TOPLANACAKTIR»

Türk işçisini ve sağlığını pek yakından ilgilendiren bir konu haftalardan beri kamu oyunda tartışılmakta, tartışmayı izleyenler konunun önemi yanında, yetkili ağızlardan çıkan çelişik beyanlar karşısında endişe duymaktadırlar.

Tartışmalar, Bakanlığa atandığından bu yana sağlık kurumlarını yıldırım hızıyla denetleyen ve bu yüzden «JET BAKAN» sıfatını kazanan Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Sayın Vedat Ali Özkan'ın «Bütün hastaneleri bir elde toplayacağız» demesinden sonra çıkmıştır.

TÜRKİYEDE SAĞLIK HİZBETLERİ:

Yurdumuzda sağlık hizmetleri her bakımdan yetersizdir. Sağlık Bakanlığı bültenlerinden anlaşıldığına göre halen Türkiye'de, Milli Savunma Bakanlığının 42 Hastanesindekiler hariç, 59848 hasta yatağı 9388 hekim vardır. Türk parasıyla okumuş ve mütehassıs olmuş 1947 Türk hekimi de dış ülkelerde çalışmaktadır. Gene bu kaynağa göre Yurdumuzda, 2140 diş tabibi, 1933 eczacı, 5039 hemşire, 5180 sağlık memuru ve 4964 ebe vardır. 9388

hekimin 3583 si, 2140 diş tabibinin 1802 si, 1933 eczacının 1593 ü serbest olarak çalışmaktadır. Mevcut sağlık personeli -nin tüm nüfusumuza oranları Türkiye'nin çok ciddi bir sağlık sorunu ile karşı karşıya bulunduğunu göstermektedir. Şöyle ki, Türkiye'mizde 2900 vatandaşa bir hekim, 15000 vatandaşa bir diş tabibi 6400 kişiye bir hemşire 6200 kişiye bir sağlık memuru ve her 1000 vatandaşa iki yatak düşmektedir. Bu oranlar uluslararası normların çok aşağısındadır. Esasen yetersiz olan sağlık personelinin Türkiye'de dağılımı da sorunun diğer yönünü teşkil etmektedir. Bu personelin büyük bir kısmı büyük şehirlerimize adeta yığılmıştır. Öyle ki, 9400 hekimin 6000 küsuru yani % 60 dan fazlası İstanbul Ankara ve İzmirde bulunmaktadır. Ege ve Marmara bölgelerinde her 701 vatandaşa bir doktor düşerken Orta Anadolu'da 9957 vatandaşa bir doktor Doğu Anadolu'da ise her 10.000 den fazla vatandaşa ancak bir doktor düşmektedir. Bu dağılımında düzenli olmadığını kaydetmek yerinde olacaktır. Köyleri bırakalım kasabalarımızın da birçoğunda hekim yoktur. Kentlerle bağlantısı güç olan köylülerimizin hastalarını doktora ulaştırabilmek için çetin koşullar altında, kar ve tipi demeden, günler-

ce yol yürüdüklerini soruna eğilen her-
kez kabul etmek zorundadır. Fakir fuka-
ranın en çok şikayetçi olduğu kamu gö-
revi «Sağlık Kesimi» dir. Fukaranın te-
davi olması hastanelerde yatak bulup
yatması çok güçtür. Fukara kağıdı ol-
madığı için hastaneye alınmayan ve he-
kimlerin gözü önünde can veren vatan-
daşların teşkil ettiği kederli tablo, dü-
rüst kamu vicdanını derinden yarala-
maktadır. Soruna çözüm ararken bu ü-
zücü gerçekleri dikkate almak zorunda-
yız.

TÜRK İŞÇİSİNİN SAĞLIK SORUNU VE TUTUMU :

Ekonominin temel unsuru, kalkınma-
mızın yaratıcı gücü Emek ve Emegün
sağlık sorunu türk ulusunun geleceği ile
yakından ilgilidir.

Zinde bir emek gücü, cılız ve hasta-
lıklı bir emekten kat kat verimli ve u-
cuzdur. Bu bakımdan sağlık alanında
yapılan yatırımlar bizzat üretim sağlama-
dığı halde, işgücünün zindeliğini ve de-
vamlılığını sağlaması yönünden ekono-
mide verimli (Prodüktif) yatırım sayıl-
maktadır.

Yurdumuzdada sağlık yatırımları her
yıl gittikçe artmaktadır. Öyleki 1963 yı-
lında 130 milyon olan sağlık yatırımları
1964 de 191, 1965 de 224, ve 1966 yılında
304 milyon olmuş, 1967 yılı programında
ise sağlık kesimine yeniden 312 milyon
tutarında yatırım yapılması öngörülmüş-
tür. Yapılacak bu yatırımlarla 1966 yılın-
da toplam olarak 74.300 olan yatak ade-
di 77.500 e çıkarılacak ve sağlık persone-
li sayısında da önemli artımlar sağlana-
caktır.

Türk işçisi ve sendikalarımız sağlık
kesimine yapılan yatırımları sosyal ya-
rar ve sosyal adalet yönlerinden yerinde
görmektedir. Yatırımlara pirimleri ile
katkıda bulunmakta yaptırdığı sağlık ku-
rumlarının rasyonel işletilmesi için bü-
yük titizlik göstermektedir. Sosyal Sigor-
talar Kurumunun halen türk işçisi ve iş-

verenin pirimleriyle yapılmış 35 ayrı yer-
de hastanesi ve bu hastanelerde 5.000 ya-
tağı bulunmaktadır. Buralarda 1 milyo-
na yakın sigortalı işçi tedavi ve bakım-
larını yaptırmaktadır. Bu kurumlar ye-
terli olmamakla beraber, Türk işçisi sağ-
lık sorununu çözümleyecek kesin adımlar
atmaktadırlar. Kendi öz malı olan
bu kurumlar üzerindeki şikayetlerinin
dikkate alınıp gereklerinin yapılacağı mu-
hakkaktır.

Türk işçisi kendi alın teriyle sağlık
sorununu çözümlemeye çalışırken sağlık
bakanının sigorta hastanelerini sağlık
Bakanlığına devretmeye çalışması, plân-
da yer almış olmasına rağmen, gerçekçi
bir görüş ve çaba olmaktan çok uzaktır.

Türk işçisi Türk halkının özellikle
fukaranın köylünün, esnafın ve memu-
run sağlık sorununun çözümünü Türki-
ye çapında bir (Sağlık sigortası) kurul-
masında görmekte ve bunu önermekte-
dir. Bu konuyla ilgili olarak alınacak her
kararın yanında olacaktır.

Devlet, bütün vatandaşların sağlığı-
nı kurtaracak bu sigortayı kurup işlete-
bilmek için ileride özel sektör ve milli
savunmanınkilerde dahil olmak üzere bü-
tün hastaneleri devletleştirmeyi düşüne-
bilir. Bu yapılmadıktan sonra, Türk işçi-
si kendi öz malı olan, sayın Bakanında
denetimlerinden ortaya çıktığına göre,
mevcut hastaneleri işletemeyen ve halka
tam anlamı ile yararlı olamıyan bir ida-
reye (HASTANELERİNİ) kaptırmayacak-
tır. Buna cüret edildiği takdirde başta
Türk-iş, Türkiye'nin en güçlü sendikası
Teksif ve diğer sendikalar olmak üzere
1 milyon Türki işçisi buna musaade et-
meyecektir. Bu satırları okudunuz sıra-
da çalışmalarına başlamış olacak. Sosyal
Sigortalar Kurumu Genel Kurulu Türk iş-
çisinin tutumunu açıklıkla bir sefer daha
ilgililere duyuracaktır.

Türk işçi ve sendikalarının bu kesin
tutumunu karşısında Bakanın hatalı yoldan
vazgeçmesini salık veririz.

Sendikacı Gözü İle

Toplum Sorunları

Hikmet GÜRKAYNAK
Sosyal - İş Sendika
Genel Sekreteri

Bugün iktisadın ve iktisatçının girmediği daha doğrusu ilgilenmediği hiçbir işkolu kalmamıştır. Bizde bu noktadan hareket ederek toplumumuzun sorunları üzerinde duracağız.

Tanzimat ve Cumhuriyet devrinden bu yana toplumumuzun bünyesi yavaş yavaş değişmeye başlamış kadın erkek ilişkileri gittikçe artmıştır. Kadının iş hayatına girmesi toplumumuzda ilk önceleri iyi karşılanmamıştır. Zamanımızda bile bazı çevreler çalışan kadının evine, çocuğuna ve hatta kocasına karşı olan sorumluluklarını yerine getiremeyeceği kanısındadırlar. Şüphesiz bunların haklı oldukları taraflar vardır. Fakat bugüne kadar toplumumuzdaki ilerleme neticesi kadınlarımız hemen hemen bütün iş kollarına girmişler ve başarı da sağlamışlardır. Bugün birçok işyerleri öncelikle kadın personel çalıştırmaktadır. Erkeklerle kıyasla kadınların daha düşük bir ücretle ve dikkatli çalıştıkları hususunda bazı özel kurumlar prensip kararına var-

mışlardır. Kadınların erkeklerle kıyasla daha düşük ücretle çalışmaları aralarında açık bir rekabet doğurmuştur.

Erkeklerle gelince: Askerliğini yapmış iş arayan gençler her bakımdan doyurucu şartları olan işler aramaktadırlar. Dolgun ücret, titr, büyük şehirde yerleşme v.s. gibi. Belli bir öğrenim ve askerlik süresinden sonra her genç geleceğini düşünmek zorundadır. Herşeyden evvel iyi bir hayat seviyesine ulaşmayı, evlenerek bir yuva kurmayı isteyeceklerdir. Toplumun normal gidişine göre evlenenlerin çoğu ayrı bir ev açmak zorunluluğunu duymaktadırlar. Bugünkü hayat pahalılığı ve düşük ücret seviyesinde ailelerin yardımı olmadan evlenmeye yönelmek büyük bir cesâret işidir. İşsizlikten dolayı, ister istemez düşük bir ücretle çalışma zorunluğunda olan genç evlenmeyi ya süresi belli olmayan bir geleceğe atmakta yahut kendisine mali durumu iyi olan veyahut çalışan bir eş arama yolunu tutmaktadır.

Gençlerin birçoğuda bekâr kalmayı tercih etmektedir. Hayatlarının en güzel çağlarını bekâr olarak geçiren gençlik ister istemez sınırlı olmakta ve türlü bunalımlar içinde kıvrınmaktadır. Yaş ilerledikten sonra «Armudun sapı var üzümün çöpü var kabilinden» çeşitli durumlar gözönüne alınmakta ve bekârlık ister istemez devam etmektedir.

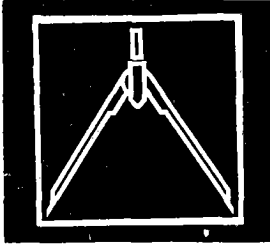
Bu konuda önemli bir problemde zenginlerin çocuğunu zenginle evlendirme arzusu ile Anadolu'da cari başlık istemedir. Bu sebeplerden kız kaçırma ve kan davaları gittikçe çoğalmakta ve toplum içinde birçok huzursuzluklara, bedbinliklere yol açılmaktadır.

Evlenen gençlerin birçoğu örf adet veya gösteriş için gerekli veya gereksiz

harcamalarda bulunmakta ve borçlanmak zorunda kalmaktadırlar. Bu durumda genç evliler hem borçlarını ödemek hem de ev geçindirmek zorunda kaldıklarından, evliliğin ilk günlerinden itibaren sıkıntı çekmektedirler.

Çocukları da olunca bu sıkıntı daha çok artmakta ve eşler arasında elde olmayan sebeplerden geçimsizlikler başlanmaktadır.

Netice olarak; açıkça anlaşıyorki sosyal yapımız türlü yetersizliklerden ötürü sarsıntılar geçirmektedir. Ne yazık ki toplumumuz bu duruma gereken önemi vermemektedir. Asıl neden İKTİSADİ'dir ve toplumun mutlu kılınması söz konusudur.

İktisadi Kalkınma ve Yatırım Kriterleri

Ekrem TUNÇ

İşletme Yönetim Uzmanı

Memleketimizin geri kalmasını başlıca nedenlerinden biride yatırım plânlanması yapacak ve başarılı uygulamasını sağlayacak yetenekte uzmanların yokluğudur. Zira Ülkemizde de doğal kaynaklar boldur. İş gücü keza bol ve ucuzdur. Sermaye birikimi büyük şehirlerde az da olsa vardır. Yok olan yatırıma kararlı müteşebbislere yatırım sahalarını gösterecek ve bu sahaların kârlılıklarını mukayese edebilecek elemanlardır.

İktisat ilminde milli gelirin artırılması, istihdam seviyesine bağlıdır. İstihdam seviyeside efektif talebe bağlı olduğu bilinen gerçeklerdendir. Efektif talebin sağlanması bir yandan istihlâk (tüketim) malları talebine; yani istihlâk temayülüne, diğer taraftan istihdam seviyesinin yükselmesi ve fert başına düşen milli gelirin artması için istihlâk mallarından daha hızlı bir artışla sermaye mallarına talebin artması ile sermaye mallarına yatırım yapılması gerekir. Yatırımların artmasıda (Kamu yatırımları - Özel Sektör yatırımları) özellikle özel sektör yatırımlarının artışı, faiz haddine ve sermayenin marjinal müessiriyetine

bağlıdır. Demek oluyorki bir memleketin iktisadî kalkınmasında yalnız kaynakların iyi kombinezonlarla prodüktif ve rantabl kullanılması kafi değildir. Üretilen mal ve hizmetlerin tüketilmeside elzemdir. Fakat az gelişmiş ülkelerden olan memleketimizin en büyük sorunu büyük merkezlerde birikmiş sermayeleri yatırım alanlarına kanalize etmektir. Bu sorun özel sektör için olduğu gibi, kamu sektörü içinde aynı şeyleri söylemek mümkündür. Zira yatırımı plânlanan bir çok alanlar için bütçeye konulan ödenekler yöneticilerin yatırım projelerini değerlendirme kriterlerini bilmemesi veya ürkek davranması neticesi iptal edildiği bilinen gerçeklerdendir. Onun içindirki kamu sektörünün yatırımlarını bir tarafa bırakarak özel sektör yatırım kriterleri üzerinde durmak ve batıda uygulanan bazı yatırım kârarları ölçülerini, belirtmek istiyorum.

Yatırım gelecek bir zaman süresi içinde sağlanacak ümidiyle fonların sürekli olarak bağlanmasıdır. Kısa vadeli yatırımların plânlanması nisbeten kolaydır. Oysaki uzun vadeli aktiflere (yatırımla-

ra) yapılan yatırımların planlanması en güç plânlama problemlerindendir. Zira bu problemler hem büyük fon harcamaları gerektirmekte ve hem de uzun süre organizasyonların yönetimini etkilemektedir. Onun içindirki özellikle özel sektörde el yordamı ile plânlanan yatırımların müessir ve müsmir olabilmesi; yani rantabl ve prodiktif olabilmesi için günü. iktisadî ve malî koşulları muvacesinde bir yatırımı etkileyen bütün alternatifler göz önünde bulundurularak, yatırımın plânlanması şarttır. Yatırımlar genişleme, yenileme, yeni teçhizat seçme satınalmak veya kiralama konularında yapılır. Bütün bu yatırım konularında müşterek iki kriter vardır.

1. Mevcut tesisle üretime devam edilmesi.

2. Yenileme veya kiralama hallerinin hangisinin kârlı olduğu meselesidir. Onun içindirki yapılacak yeni bir yatırımda işçilik, ham made, enerji, tamir bakım faiz, v.s. tasarruflar göz önünde bulundurulur. Ve bu tasarrufların yatırım yapılacak projelerde mukayese edilir. Bunun yanı başında iki projenin maliyelerinin mukayesesinde yapılması lâzımdır. Bu ikt kriterin mukayesesinden projelerin üretimleri ve sağlayacağı hasılanın incelenmesi halinde projeler üzerinde seçim yapmak imkânı nispeten kolaylaşır. Bütün problem elde edilen tasarrufların yeni aktive yapılacak yatırımın akla yakın (rasyonel) gösterecek seviyede olup olmamasıdır. Yeni faaliyet tasarruflarının net yatırım ile mukayesesinde üç ana uşul vardır.

a — GERİ ÖREME METODU : Bu metodla net yatırımlar yıllık faaliyet tasarruflarına bölünerek yatırımın kaç yıl sonra kendi kendini finansa edebileceği ve yatırımın geri dönebileceği bulunur.

Örneğin; 50.000 — liralık bir makina almıyor. Bu makinanın kullanacağı işte-

ki eski makine 10.000 — liraya satılıyor. 50.000, — 10.000 = 40.000, — liralık net yatırım yapıldığını farzedelim. Bu yatırım projesi her yıl 4000 liralık bir faaliyet tasarrufu sağladığını kabul edersek; $N.Y. / F.T. = 40.000/4000 = 10$ yıl bulunur.

Bu metod yatırımın yatırım süresince getirdiği kazancı göstermez. Yalnız yatırımın ömrünü göstermesi ve nakit akışlarının veya işletmenin likidite durumunu ve teçhizat tipinin tabi olduğu değişimler haddini göstermesi bakımından faydalıdır.

b — DÜZELTİLMEMİŞ YATIRIM HASILAT YÜZDESİ METODU :

$(\frac{FT}{n} - \frac{NY}{2}) : NY$ burada FT = faaliyet tasarrufu, NY = Net yatırım, n = yatırımın kendi kendini ödeyeceği yıl adedi (ekonomik ömrü), NY/n = yatırımın geri ödemesi için her yıl ayrılacak karşılığı göstermektedir.

Örneğin; 45.000, — bir net yatırımın yıllık faaliyet tasarrufu 15.000, — lira olduğunu ve bu yatırımın geri ödeme devresi 6 yıl ise yatırım hasıla şöyle bulunur: $(1500 = \frac{4500}{6}) : \frac{45000}{2} = \% 30$

Bu formülün en iyi avantajı projelerin kazanç yüzdelerini mukayeseye yarar. Yalnız uzun ömürlü yatırımlar için tamin edici değildir. Zira ilk yıl kazanılan % 30 hasıla ile, 6. ncı yılda kazanılan % 30 hasıla aynı değerde değildir. Hele 20-30 yıllık ömürlü yatırım projeleri için hali hazır değerli müstakbel değer arasında çok büyük farklar olduğu için, bu metod kısa ve orta vedali yatırım projeleri için iyi bir kriter olabilir.

c — BU GÜNKÜ DEĞER METODU : Yatırımın ömrü ne olursa olsun yukarıdaki iki metod sonuçlarına paralel olarak yatırımın halihazır değerinin (Bu günkü değeri) bulunması yatırım plânlamacı-

nı objektif ve rasyonel bir karara götürür.

Örneğin; I - yıl için 9

$$\frac{1}{(1 + i)^n} = \frac{1}{(1 + \frac{10}{100})^1} = 0,909 \quad i = \% 10 \quad n = 10 \text{ yıl}$$

Bu formülde i = faiz haddi (%), n = yıl adedidir. Bu formülde dayanılarak batı memleketlerinde hesaplanmış tablolardan yıllık tasarrufların halihazır değerleri bulunur. Bundan sonra uzun vedeli iki yatırım projesi mukayese edilebilir. Bu tablolara bir misal olarak;

Yıllar	Yıllık % 10 is. Bu gün-	Kümüla	tasar-	konta fak-	gün de-	tif de-
	lar	törü	ğer	ğer		
	(a)	(b)	axb			
1	2000	0,909	1820	1820		
2	»	0,826	1650	3470		
3	»	0,751	1500	4970		
4	»	0,683	1370	6340		
5	»	0,621	1240	7580		
6	»	0,564	1130	8710		
7	»	0,513	1030	9740		
8	»	0,467	930	10670		
9	»	0,424	850	11520		
10	»	0,386	770	12290		

Yukarıdaki tablo halihazır değerlerin önemini bütün açıklığı ile göstermektedir.

Zira her yıl 2000 — lira sağlıyan 10 yıllık bir yatırımın onuncu yıl sonunda $10 \times 2000 = 20.000$, — lira sağlaması gerekirdi. Bir adım daha ileri gidelim ve diyelimki piyasa faiz haddinden ötürü elimize az para geçecek. O zamanda $20.000 \% 10 = 2.000$ lira olur, ve elimize 18.000 lira geçmesi gerekir. Oysaki bu metodla on yıl sonra toplam olarak bu günkü değerle elimize 12.290 lira geçeceği sonucu daha isabetli yatırım kararları almamızı sağlayacaktır. Bu metod yatırım kararlarında en iyi ölçüdür.

NETİCE :

Memleketimizin biriken ufak tasarruflarının yatırım alanlarına kanalize edilebilmesi için yatırım analistlerinin projeleri bütün alternatifleri göz önünde bulundurarak yapması ve güç olan yatırım kararlarında yöneticilere yardımcı olması iktiza eder. Bu basit bir kaç kriter bile projeleri değerlendirmede büyük ışık tutar. Bu tekniklerin yanı başında iktisadi konjoktür, para politikası, malî mevzuatın bilinmesi veya bu işlerle uğraşanların bu formasyonda olması zorunludur. Bunun içindir ki, ülkemizin ekonomik kalkınma çabasında özellikle, yatırım kariyerlerinde ışık tutmak için iktisatçılara büyük görevler düşmektedir.

Turizm Sanayiimizin İstanbul Bölgesi Bakımından Sağladığı Neticeler

Orhan ERDENEN

Birleşmiş Milletler Ekonomik konseyinin «Türkiyenin kalkınmasında turizmin birinci konu olarak ele alınması gerektiği» ni belirtmesi ve Balkan turizm işbirliğine gidilmesi bize aynı konunun İstanbul bakımından vaziyet ve neticelerini düşündürmüştür.

Rumeli yakasında Milâttan Önce sekizinci asra inen Ligea kasabası; Anadolu yakasında - Kalamış koyunun Ankara asfaltına kadar sokulup yaptığı halîç şeklindeki koyu ucunda - Milâttan Önce kırkinci asra inen Fikir Tepesi yerleşmeleri tarihî coğrafyanın tabloları olarak daha sonra da ilâve edilen güzellikle Marmara, Boğaziçi ve Altınboynuz'un birleşme üçkeninde anlatacak ve görülecek çok şey vardır ki dört büyük dinin temel kitabında bu üçkenin yeri olmuştur.

Çeşitli seyyahlar Fetih'den önce ve sonra, ellrinde kalem veya fırça hayvan ve şaşkın eserlerini hazırlarlar. Ne varki turizmin ilk karar faktörü coğrafya ve tarihtir amma, tesirini veren ise belediye

hizmetleri = yaşama kurallarıdır. Onun için hazinelerine, manzara cazibelerine rağmen İstanbul rahatsız bir şehirdir. Bu rahatsızlığı yaratan faktörler sayılmıyacak kadar çoksa da şehrin ticarî - ekonomik - sıraî hayatının daha doğrusu düzensizliği başta gelen etkenlerdir.

Normal Şehir bir bünyeye benzer, bir uzuvun noksanını diğer uzuvlar tamamlar. İstanbul için vaziyet nasıldır? son yirmi senedir artık iyice yerleşmiş olan fikir, bir işletme gibi, şehirlerin de azami cesameti (büyüme sınırı) nın tesbitidir.

İkinci olarak İstanbul'da normal şehir büyüme, yayılma halkalarında (metropoliten saha, müşavir saha ve kır arazisi olarak) gittikçe düşen grafik eğrisi yerine, gayritabiî bir trent göstererek, grafiği önce çıkan, inen, sonra tekrar çıkan kırık grafikdir. Sanayi yerleşmesi, ticaret bölgeleri liman, antrepo meseleleri gibi ekonomik bilinçler içindeki şehir konularının düzensizliği bu neticeyi vermektedir.

İstanbul'un azami cesameti nedir, nerede duracaktır bunu dahi kestiremiyoruz. Şimdilik Pendikten, Çekmecelere kadar uzanan saha metropol uçları olarak kabul edilerek bu sınırlar içinde nazım plânlamayı yapmak üzere, İmar İskân Bakanlığınca «Büyük İstanbul Nâzım Plân Bürosu» teşkil edilmiştir.

Üçüncü olarak süni birer yerleşme rahatsızlığında teşekkül eden gece kondu mevzuu çevre meselelerinde içinden çıkılmaz problemler yaratarak bunların bilhassa politika eliyle tazyik ettiği enf-rastürüktür ihtiyaçları vesair mevzular, iç arterlerin, alanların, arkolojik - tarihi çevrelerin ihmâline yol açmış dolayısıyla turizm için rahatsız tesisler çoğalmıştır. Bunun millî hasılaya etkilerini hesaplamak mümkündür.

Herkesçe bilinmektedirki mallar sadece maddî değildir. Hizmetlerin tahsis yerine göre bu tarif içine girdiği örnekler turizm ekonomisinde daha belirlidirler. Bu hizmetleri kıymetlendirmedığımız birgerçektir.

Turistik belgeli otellerin ekserisinde lisan bilen eleman olmadığı gibi, Turizm Bakanlığı elemanlarının ekserisi şehir de-ğerleri hususunda eğitim gösmemişler - dir.

Korular, av sahları, sahiller istifadeye açılmamış mücavir sahalardaki - daha yarım asır evveline kadar çiftlikler halindeki - kamp sahaları, tahrip edilmiş, eski el işleri değerlerdirilmemiştir. Örneğin eski dövme bakırlar hem stilleri hem el işi olmaları bakımından kıymetleri olduğu gibi yüzdebeşe kadar da altın ihtiva ederlerdi. Bu gün dahi kimya çalışmalarının o kadar gelişmesine rağmen bakır cevherleri içinde bulunan altın karışımlarını mutlak olarak ayırmak mümkün olmamaktadır. Eski bakırlara

düşkünlüğün bir sebebi de budur. Fakat altın kadar kıymet taşıyan İstanbulda hazineler haline gelmiş nice el emekleri, göz muşları hatta hatıralar varki bunların çokları yabancıların dikkatine sunulmamıştır.

Kanaatimiz odur ki İstanbul'da memleketimizin bir çok yerlerinde olduğu gibi - turizm endüstrisinin rantabilitesi çok düşüktür. Diğer çarkları dahi çevirecek bu büyük çarkı gereği gibi çalıştırmaya mecburuz.

Turizm özelliklerimizi takdim de zorluk çekenlere, imkânların ne kadar fazla olduğu hususunda bir kaç fikir verebiliriz:

Adalarda ilk baharda mimozolar (mimoza pudica = deyme küstüm otu) sarı sarı açar, bu nadir bir güzelliiktir.

Aynı adalar altıyüz milyon sene evvel teşekkül etmiş pek özel toprağa sahip olup. Akdeniz, ılıman ve tropikal iklim bitkilerini, otuz beş çeşit orkideyi yetiştirir.

Kış aylarının dalgalı havaları geçtikten sonra, bilhassa Tavşan (Neadros) adasında pek renkli deniz kabukları ve üzüm salkımlı halinde kukularia'lar sığkumsal sahillere yığılır.

Bir buçuk saate yakın süren Büyükada turu - terebentin denilen - kokulu makillerle yüklü bir yoldur.

Bayramoğlu sahil yarımadası hem pırıl pırıl kum, hem kayalık, hem bağ - bahçe ile inanılmaz biçimde el gibi ileriye doğru çıkmıştır.

Yakacaktan Çengelköy'e, Kuruçeşmeye kadar ayazmalar sıralanmıştır.

Tarihin belirttiği, sayılı sosyal buhranlardan ilki Milâttan Önce dört bin-

ci yılın siteleşme hareketlerinde mimari yönden de önemli veçheler vardır.

Bu M. O. kırkinci asırdaki şehirleşme vakası Kadıköy Fikir Tepesindeki kazırlarda ortaya çıkmıştı.

Hıristiyanlık âleminin doktrin toplantılarından Kadıköy Konsülünün toplandığı yer - Halk evi sırasındaki - Hamam karşısındaki apartımanın yerindedir. Cesim merma sütunlar yeni binanın temelinde kalmıştır.

Sonra Üsküdar'ın eski kahveleri, köşkleri yalıları...

Bir Hasip paşa yalısı, bir tırnakçı (Çürüksulu) yalısı varki yazı ve sözle anlatılamaz.

Biri Beylerbeyinde, biri Salacak'ta Boğaz kıyılarının iki pırlantası gibi göz alıyor.

Ta Ayasofya'ya Binbirdirek'e, Yerebatan'a ve Akropol'e kadar Belgrad Ormanlarından getirilen suların kemer dehşetli ve toplama yerleri.

Keşiş Sisusit'in kendisini saçından asarak mermer sütun üzerinde yirmibeş sene oturduğu Kuru çeşme Manastırı; Aziz Mahmut Hüdaî'nin Küçük çamlıca, Merkez efendi'nin aynı isimli cami yanındaki çilehaneleri...

Başlıbaşına bir tesis (dini teşkilât ve hastahane) olan Dantakrator, bunun ilk İstanbul medreselerine çevrilerek kilise camii haline getirilmesi.

Sarıncı, kilise ve keşiş odalarının bu günkü vaziyeti dahi pek önemlidir.

Avrupadan Afrikaya göç eden binlerce kuş türünün İstanbul üzerinden geçişi.

Köşkerin konduurulduğu - fakat kat'i

olarak şimdi sezilmeye başlanan - bilhas- sa seçilmiş manzara (peyzaj) noktaları.

Bir ilâ beş sertlik derece arasındaki kaynak suları.

Haliç'in, yer altı geçitleri, Eyüp hipodrom yerindeki cellat mezarlığı.

Anemas, Baba Cafer Zindanları.

Başlı başına mana taşıyan uhrevi âlemin temsilcileri eski mezarlıklarımız.

Şişhane, Amcazade Külliyesi, Arasta'nın zanaat akademileri hüviyetleri, imâl ettikleri mamûller.

Belediye Sarayında Temmuz ayında açık bulunacak turistik eşyalar sergisi, aralarında yeni bir takım taklit süsleme eşyalarına sağmen turizm sanayimizin hüviyetini bulmasına yardım edecek teşebbüslerdendir.

Çeşmi bülbüller, yıldız porselenleri...

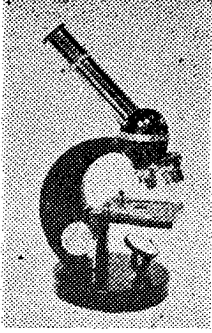
Çeşitli semtlerin meyveleri, sebzeleri. Üzerinde yaşadığımız şehirde daima bulunan ılık veya serim bir köşenin mevcudiyeti.

Tekkelerin (kapanmış olmasına rağmen) tesis hüviyetleri, binalarının değişik üslûbları, hazineleri; ak atış menzil taşları.

Tarihi abidelere gelince demiyoruz çünkü onlar hem ortadalar hem saymakla bitmez yüz cilt kitap yazmak gerekir.

Zarf ve mazrufu hazine değerindeki İstanbul'u turizm erdüstrimiz için nasıl kıymetlendiriyoruz sualinde, her kültür sahibi derin bir üzüntü ile sükût etmektedir.

Değişik örneklerimiz bu kaygıların izolesi için fikir verirse diye bu yazıyı hazırladık.

Türkiye-de İlaç Sanayii

Piyasası ve Dünya

Piyasaları ile

Karşılaştırmalar

Hazırlayan: İsmet ÇONKAR

(Geçen sayıdan devam)

Bugün için sabit ve mütehavvil masraflar kategorilerinde azaltmalar yaparak ilaç fiyatlarında düşürme suretiyle fiyatlarda indirme yapmak mümkün olmayacağına göre fiyatları indirmenin diğer bir yolu, kârları azaltmaktır denilebilir.

Bu gün için ilaç sanayii ile kârlar millî korunma kanunun ilaç sanayii için takdir etmiş olduğu kâr nisbetleri dahilinde hesaplanmaktadır. Buna göre imalatçı kârı % 25, depocu kârı % 10 Ecza-

nelerde perakende satış kârı ise % 25 dir. Mevzuat bu olmasına rağmen imalatçı fabrikalar fiili kârlarını % 25 in aşağısında olduğunu söylemektedirler. Buna delil olarak da İngiliz uyruklu yeminli muhasepler yaptırılan incelemeler sonucunda 1/1/1960 ile 30/9/1960 arasındaki devrede 7 yabancı, 2 Türk sermayeli 9 büyük fabrikanın gelir ve kurumlar vergisinden önceki, yani satış üzerinden kârları % 10 olarak tesbit edilmiş olduğunu göstermektedirler. Bu hesabın dökümü şudur.

S A T I Ş	111.075.910,85 TL.	100,00
Tenzil (satış iskontosu)	000.690.479,53 TL.	0,62
Net satış	110.385.431,30 TL.	99,38
İmalât maliyeti	65.098.509,98 TL.	% 58,60
Satış ve tanıtma masrafları	12.962.748,41 TL.	% 11,67
Ciro ve mukavele iskontoları	2.682.625,25 TL.	% 2,42
Umumi idare masrafları	7.333.172,96 TL.	% 6,61
Finansman masrafları	6.976.858,24 TL.	% 6,28
Diğer masraflar net	4.222.597,54 TL.	% 3,80

masraf toplamı 99.282.513,38 TL. % 89,38

Gelir ve kurumlar vergisinden

evvelki kâr 11.102.917,92 % 10

Bu hesapların hakiki kâr durumunu aksettirdiği kabul edilirse diğer sanayii branşlarının kâr nisbetleri ile mukayese edildiğinde yüksek olmadığı neticesine varılabilir. İmalâtçı kârının da indirilmiyeceği söylenebilir.

Fakat % 10 net depocu kârı ile eczanelerin % 25 perakende satış kârlarında bilhassa ikincisinde indirme yapılarak, bu halde bile ilâç fiyatlarında indirim yapılabilir.

Elde edilen imalâtçı kârının dağılışı şöyledir: 1) Devlete ödenen vergi 2) Daha ziyade oto-finansman sayesinde süratle gelişen ve değişen ilerlemeleri takip için yenilemeler ve yeni yatırımlara harcanarak dünya ilâç piyasasına uyulmaya gayret edilmektedir.

Türkiye'deki ilâç fiyatları İstanbul Ticaret Odası'na neşredilen toptan eşya fiyatları endekslerinin çeşitli sanayi dallarındaki artışlarla mukayese edilirse ilâç fiyatlarındaki artışların umumi endeksten epeyi aşağı olduğu görülmektedir.

Türkiye'deki ilâç fiyatları diğer memleketlerdeki emsal ilâç fiyatlarından yüksek değildir. Filhakika aşağıda gösterilecek tablolarda muhtelif memleketlerdeki çeşitli ilâç fiyatları Türkiye'deki aynı ilâç fiyatları ile mukayeseli bir şekilde gösterilmiştir. Bunların tetkikinden Türkiye'nin aynı ilâç fiyatları bakımından en ucuz fiyatla ilâç satılan bir memleket olduğu ortaya çıkmaktadır. Belki Almanya, İsviçre gibi memleketlerde halkın iş-tıra gücünün yüksekliği ileri sürülerek bu ülkelerdeki fiyatlarla mukayese yerin-

de bulunmayacaktır. Fakat, işçi saat başına, ücretler bakımından mesele ele alınırsa bizim işçilerimizin daha az saat çalışmak suretiyle Almanya ve emsali memleketlerdeki işçilerin daha fazla çalışarak alabileceği ilâçları satın alabildikleri görülmektedir. İlaç sanayiinde işçilerin saat başına alabileceği ilâçları satın alabildikleri görülecektir. İlaç sanayiinde işçilerin sat başına aldıkları gündeliklerin vatası:

Memleket	Saat Başına	Gündelik
Türkiye	1,70 TL.	0,19 Osolar
Almanya	5,175 TL.	0,575 »
Fransa	3,07 TL.	0,34 »

Şimdi bir adet 400.000 Ünite Penicilline Procaine satın alınabilmesi için

- a — Bir Türk işçisinin 1,35/1,70 - 7,5 dakika çalışması lazımdır.
- b — Bir Alman işçisinin 10/54/5175 - 2 saat çalışması lazımdır.
- c — Bir Fransız işçisinin 4,14/3,07-1 saat 20 dakika çalışması lazımdır.

Bu mukayesede göstermektedir ki, Türk işçisi bugün eline geçen paranın az olmasına rağmen ilâç satın alma mevzuunda bir Alman veya Fransız işçisine nazaran çok daha avantajlı bir duruma sahip bulunmaktadır.

Hayat standartları ve nüfus başına geliş seviyesi bakımından Türkiye'den pek az farklı olabilecek memleketlerde yer alacak İspanya, Portekiz, Meksika, Suriye, İran, Irak gibi memleketlerde mümasil ilâçların fiyatları da Türkiye'deki ilâç fiyatları ile mukayese edilemeyecek derecede yüksektir. Ekli tablo bu hususta gerekli bilgiyi vermektedir.

**TÜRK İLÂÇ FİYATLARI İLE DÜNYA MEMLEKETLERİ
İLÂÇ FİYATLARININ MUKAYESELERİNE AİT**

TABLÖLAR

TABLO : 1

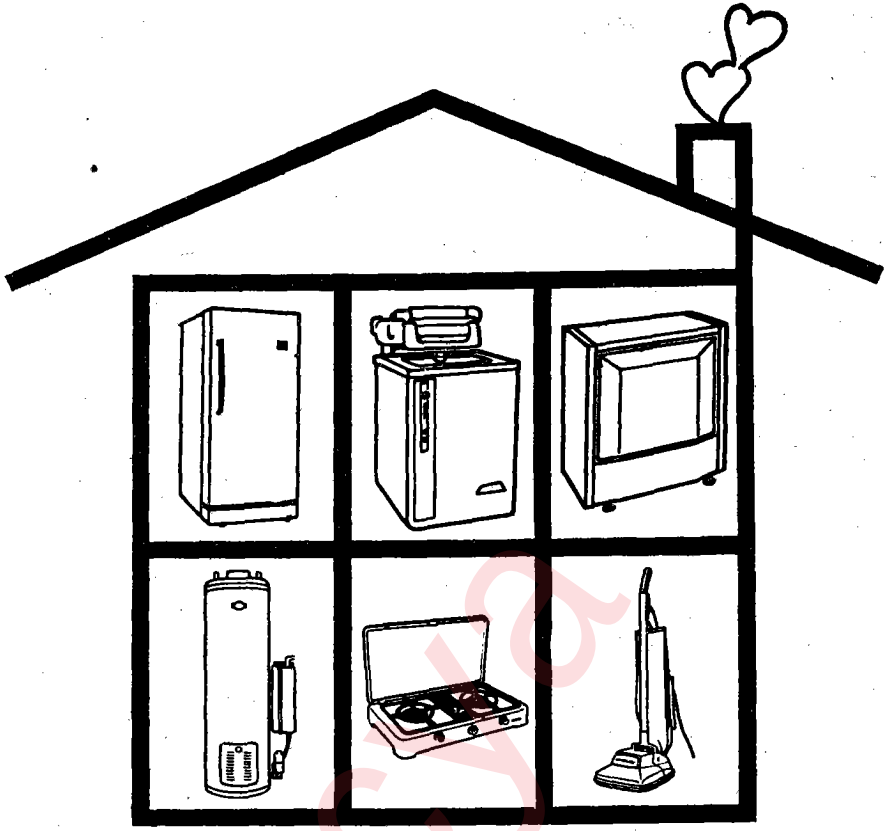
Sulfamidler	İsviçre	Almanya	Meksika	Portekiz	İspanya	Belçika	Türkiye
Sulfaguanidin							
0,5 G. X 20 tabl	8,54	5,36	—	6,26	3,45	5,22	2,50
Sulfathiazol							
0,5 G. X 20 tbl	8,95	6,21	—	7,20	4,22	7,52	3,45
Sulfamethaizine							
0,5 G. X 20 tbl	10,70	6,64	—	7,83	5,63	8,10	3,65

TABLO : 2

Tüberküloztatik Müstahzarlar	Fransa	İsviçre	Almanya	Meksika	Portekiz	İspanya	Belçika	Tür.
Pas 0,3 G. 250 gr.	24,45	16,98	28,50	19,87	39,13	31,07	20,88	8,80
İNHA 50 mg. 100 tb.	5,10	9,26	13,50	6,91	10,96	7,32	7,38	2,47

TABLO : 3

Vitaminler	İsviçre	Almanya	Meksika	Portekiz	İspanya	Belçika	Türkiye
C Vitamini							
500 Mg. 20 tbl	7,92	10,18	7,56	—	7,66	—	4,80
V Vitamini							
500 Mg. 3 amp.	5,87	4,61	4,90	—	2,43	—	2,70
B Vitamini							
50 mg. 20 tbl.	4,73	9,00	8,03	—	5,34	—	2,65
B Vitamini							
100 mg. 20 tab.	7,10	—	12,74	—	—	—	4,00
B Vitamini							
100 mg. X 3 amp.	3,91	12,00	4,39	—	2,93	—	3,00
B Vitamini							
200 mg. X 3 amp.	—	—	8,21 (250 mg.)	—	5,49	—	2,85
A Vitamini							
1 şişe 150.000 UE	10,08	10,50	—	—	—	—	5,30
A vitamini 30 dr							
50.000 UE	13,17	16,50	—	—	—	—	9,50
D₃ vitamini							
600.000 UE	5,66	5,36	—	—	—	—	2,50

ARÇELİK

Yuvada konfor ve sağığın bekçisidir

ARÇELİK A.Ş.
Sütlüce, Karaağaç Cad. 2-4,
Tel.: 44 75 80

ARÇELİK A.Ş. bir Koç Holding kuruluşudur

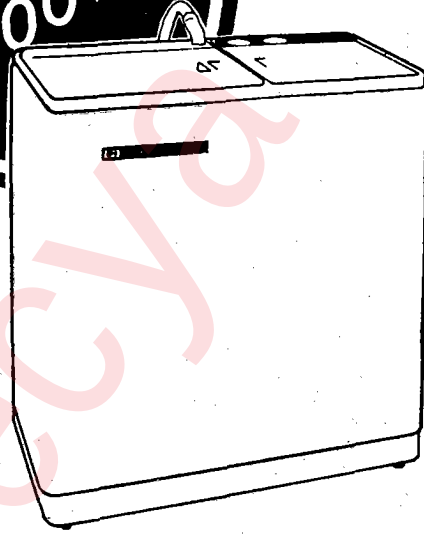
Basın: 10909-A-20185

İSTE
ARADIĞIM
AKARYAKIT...

06 AP 226

YENİ VE MODERN SATIŞ İSTASYONLARI İLE YURT HİZMETİNDE

TÜRKİYE PETROLLERİ A.O.

1407 M

DÜNYADA EN ÇOK SATILAN ÇAMAŞIR MAKİNESİ

**Mataş Ticaret A.Ş. Halaskârgazi Cad. 133
Pangaltı - İstanbul Tel: 47 44 30**

Moran: 1417

BİNALARINIZ ve DENİZ VASITALARINIZ İÇİN

SUPERLAC

Her çeşit tekne için
deniz suyuna karşı en
dayanıklı harici boya
ÇBS SUPERLAC'tır.

Kolay sürülür

Çabuk kurur, fırça izi bırakmaz

Dış tesirlere ve Deniz suyuna

karşı mukavimdir

Çeşitli cazip renkler

ÇAVUŞOĞLU
BOYA SANAYİİ
İSTANBUL

Memleketimizde güzellikleriyle nam salan yıldızların kullandıkları aynı Puro Tuvalet Sabununu aldığınızdan emin olmak için sabunun  zerindeki PURO markasına dikkat ediniz... ısrarla Puro Tuvalet Sabunu isteyiniz.

Puro Tuvalet Sabunu
teninize bir kadife
yumuşaklığı ve bir
bah r tazeliđi getirir

 hrenize filim yıldız-
larına has o büyüleyici
cazibe ve güzelliđi
temin eder

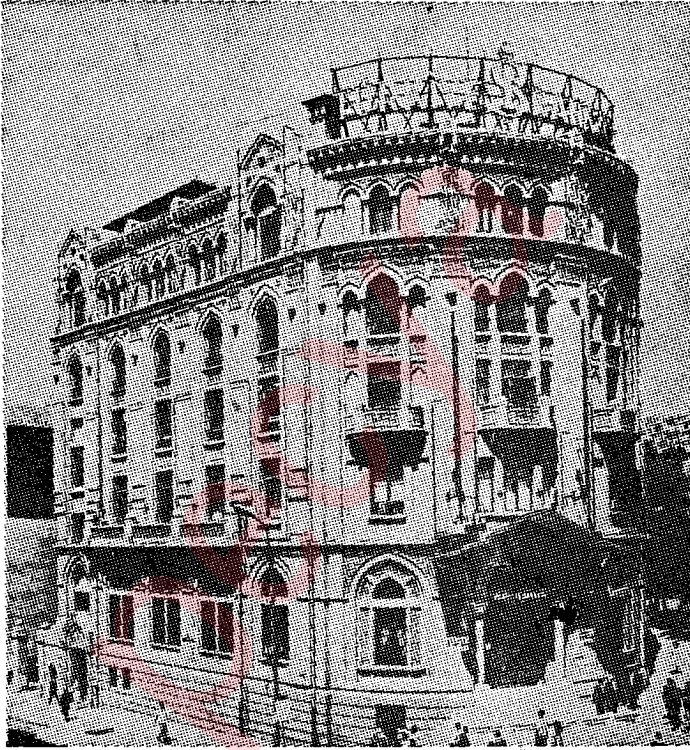

BOL KÖPÜKLÜ - NEFİS KOKULU

PURO

TUVALET SABUNU ADI 100 DE 100 SAETİD

BİLÜMUM BANKA MUAMELELERİ İÇİN
TÜRKİYE İŞ BANKASI
hizmetinizdedir

Umum Müdürlük - Ulus Meydanı (Ankara)

CARİ HESAPLAR ● HAVALA ● TİCARİ SENETLER ● KREDİ MEKTUPLARI
● KEFALET MEKTUPLARI ● DÖVİZ ALIM VE SATIMI ● SEYAHAT
ÇEKLERİ ● İTHALÂT AKREDİTİFLERİ ● KİRALIK KASALAR ● v. s.

DÜNYANIN HER TARAFINDA MUHABİRLERİ VARDIR

FAZLA YORGUNLUKTAN İLERİ GELEN
Vücut kırıklığına karşı

OPON, baş, diş, adale, sinir
ağrılarını teskin eder

OPON, grip ve nezle başlan-
gıcında birçok fenalıkları önler

OPON, günde 6 tablet alınabilir

**Türkiyede yeni yapılan
binaların %80 inde**

Molveno

Elektrik anahtarları kullanıldı.

Molveno anahtarlarının

**Alt kısımları tamamıyla
porselen,**

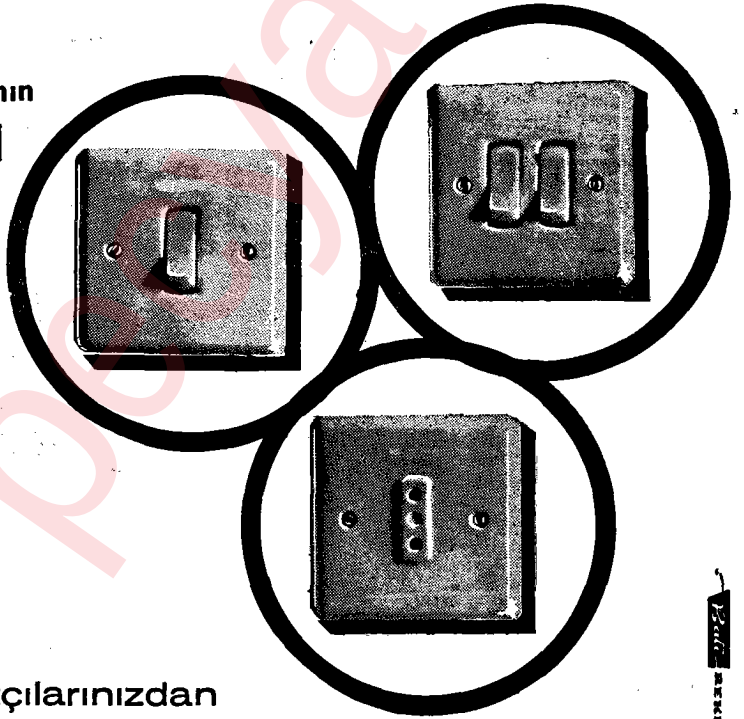
**Kumanda düğmeleri
fosforlu,**

**Muhtelif cazip
renklerde,**

çok uzun ömürlü,

Zarif ve

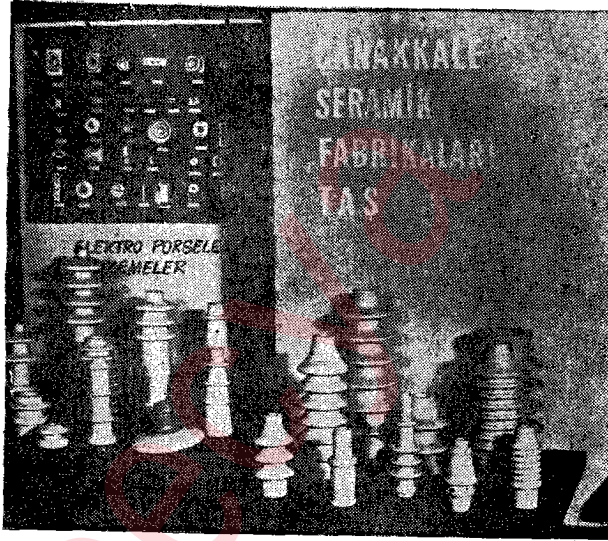
Fiyatları rakipsizdir.

**siz de tesisatçılarınızdan
ısrarla Molveno kullanmasını isteyiniz.**

ÇANAKKALE Seramik Fabrikaları A.Ş.

Türkiyede ilk defa beynelmilel
norm ve evsafa uygun olarak
imâl etmekte olduğu

KAROFAYANS

(BEYAZ VE RENKLİ)

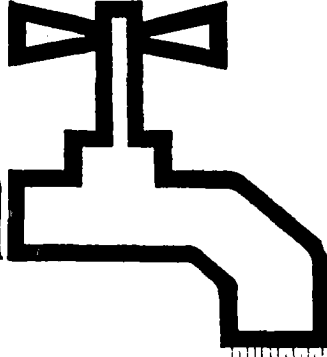
İZALATÖR

(ALÇAK VE YÜKSEK GERİLİM)

Elektro porselen ve sair seramik mamullerini
piyasaya arz etmektedir.

Müracaat: Galata, Tersane Cad. Kipman Han Kat 5, Tel: 49 62 50
Fabrika : Tel. Çan 29 Telgraf: Kaleseramik - İstanbul

1967 yılında

15
MİLYON

Size de bir bardak

ZİRAAT BANKASI